

فصلنامه علمی برنامه‌ریزی منطقه‌ای

سال ۹، شماره پیاپی ۳۶، زمستان ۱۳۹۸

شاپای چاپی: ۶۷۳۵-۲۲۵۱ - شاپای الکترونیکی: ۷۰۵۱-۲۴۲۳

<http://jzpm.miau.ac.ir>

مقاله پژوهشی

تأثیر سرمایه‌های ارسالی مهاجران بین‌المللی بر کیفیت زندگی روستاییان جنوب استان فارس

محبوبه نامدار: دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

علی اکبر عنابستانی^۱: استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

محمدرحیم رهنما: استاد گروه جغرافیای انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

سعیدرضا اکبریان رونیزی: دانشیار بخش جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

پذیرش: ۱۳۹۷/۱۲/۱۰

صص ۸۳-۱۰۶

دریافت: ۱۳۹۷/۷/۲۰

چکیده

امروزه سرمایه‌های ارسالی مهاجران بین‌المللی را می‌توان به عنوان یکی از بزرگترین و پایدارترین ابعاد مالی و سرمایه‌گذاری در کشورهای در حال توسعه دانست، که با هدایت و بکارگیری صحیح آن در سایر بخش‌های اقتصادی، فرهنگی-اجتماعی، کالبدی و غیره می‌تواند تأثیر بسزایی در پیشرفت توسعه و ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی ساکنان مناطق مبدا به همراه داشته باشد. تحقیق حاضر، که با هدف بررسی و تحلیل اثرات سرمایه‌های ارسالی مهاجران بین‌المللی نیروی کار بر کیفیت زندگی ساکنان مناطقی از جنوب استان فارس صورت گرفته است، از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت و روش، توصیفی و تحلیلی است. برای جمع‌آوری اطلاعات از روش‌های اسنادی و میدانی بهره گرفته شده است. در همین راستا پرسشنامه‌هایی در قالب ۴ شاخص بر اساس طیف لیکرت تنظیم و به صورت تصادفی بین شهروندان توزیع گردید. جامعه آماری پژوهش شامل ۱۸۱۴۱ خانوار می‌باشند که در قالب ۱۷ روستا و ۳ شهر منطقه پراکنده می‌باشند، که از این تعداد خانوار بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه برابر با ۳۱۴ خانوار انتخاب شده‌اند. تجزیه و تحلیل پرسشنامه با استفاده از روش آمار توصیفی و تحلیلی از جمله آزمون‌های تی تک نمونه‌ای، پیرسون، رگرسیون چند متغیره و تحلیل مسیر انجام گردیده است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که بین سرمایه‌های ارسالی مهاجران و کیفیت زندگی ساکنان منطقه رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. همچنین نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیره و تحلیل مسیر نشان می‌دهد که سرمایه‌های ارسالی مهاجران با ابعاد کیفیت زندگی با ضریب ۰/۸۳۰ دارای رابطه‌ای مثبت با شدتی قوی می‌باشد و شاخص فرصت‌های شغلی و درآمدی با ضریب تأثیر ۰/۵۷۳. بیشترین میزان اثر را بر ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی دارد.

واژه‌های کلیدی: سرمایه‌های ارسالی، مهاجران بین‌المللی، کیفیت زندگی، نیروی کار، جنوب استان فارس.

^۱ نویسنده مسئول: anabestani@um.ac.ir ۰۹۱۵۵۷۱۹۰۱۶

مقدمه:

مهاجرت‌های بین‌المللی یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر رابطه بین کشورهای در حال توسعه (کشورهای مبدأ) و توسعه یافته (کشورهای مقصد) در قرن ۲۱ می‌باشد (Rostami Husuri, 2014: 94). امروزه در ادبیات پژوهشی مهاجرت بیشتر بر تأثیر سرمایه‌های ارسالی مهاجران در توسعه جوامع مبدأ مهاجرت تأکید می‌شود. در این رویکرد و نگرش، ایده‌هایی در مورد اثرات مثبت مهاجرت در توسعه در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی مطرح می‌گردد. در واقع، در این رویکرد، بحث سرمایه‌های ارسالی مهاجران به کشورهای مبدأ مهاجرت و نقش آنان در توسعه سرزمین مادری مطرح است (Murata, 2011: 4). وجوه ارسالی مهاجران، یک بخش از درآمدهای دریافت شده نیروی کار مهاجر در کشورهای خارجی است که به وطن خود بازگشت داده می‌شود. در شرایط مهاجرت گسترده در سطح جهان، پولی که مهاجرین به سرزمین‌های زادگاه خود می‌فرستند، هم از نقطه نظر امرار معاش و هم از زاویه توسعه، در بسیاری از کشورها اهمیت پیدا کرده است (Naziri et al., 2014: 2). این سرمایه‌های انتقالی به طور مستقیم خانواده‌های مهاجران را منتفع می‌سازد و در سطح کلان این وجوه باعث افزایش نقدینگی، افزایش تقاضا و سرمایه‌گذاری، تحریک تولید، افزایش اشتغال و کاهش فقر می‌گردد (Cattaneo, 2009). بنابراین این نوع مهاجرت، که با دریافت وجوه ارسالی مهاجران همراه می‌باشد، تأثیر بسزایی در شکوفایی و پیشرفت و توسعه مناطق مبدأ دارد (Jones, 1998: 8). هرچند دیدگاه‌هایی وجود دارد که تأثیر وجوه ارسالی و سایر نقل و انتقالات مالی توسط مهاجران را منجر به توسعه پایدار جوامع نمی‌داند و وجوه ارسالی را صرفاً ابزاری برای کاهش فقر در جوامع مبدأ مهاجرت بر می‌شمارند (Kuznetsov et al., 2006: 4). اما برخی مطالعات انجام شده پیرامون اثرگذاری سرمایه‌های ارسالی مهاجران نیروی کار، بیانگر اثرات این سرمایه‌ها بر توسعه منطقه‌ای از جمله ارتقای سطح کیفیت زندگی در ابعاد گوناگونی از جمله افزایش سطح تولید و مصرف، تأمین مسکن، ترویج سرمایه‌گذاری‌های کسب و کار و افزایش دسترسی به خدمات آموزشی و بهداشتی و غیره برای جوامع مبدأ مهاجرت و خانواده‌های مهاجران است (Bartram, 2015: 493). بنابراین، سرمایه‌های ارسالی مهاجران نیروی کار به عنوان عواملی در جهت توسعه و شکوفایی منطقه می‌تواند اثرات و پیامدهای بسیاری در جهت ارتقای کیفیت زندگی ساکنان مناطق مهاجر فرست در ابعاد گوناگون به دنبال داشته باشد. در ایران، مردم نواحی جنوبی کشور، از جمله ساکنان بخش‌هایی از مناطق جنوب فارس تحت عنوان لارستانی‌ها، از نیمه‌های قرن بیستم، مهاجران بسیاری را به عنوان نیروی کار، به کشورهای عضو شورای همکاری کشورهای عرب خلیج فارس (GCC) ارسال داشته‌اند. مهاجران نیروی کار، هر ساله مقدار زیادی از سرمایه‌های مالی دریافتی خود را به زادگاه و مکان‌های مبدأ مهاجرت خود ارسال می‌نمایند. این وجوه ارسالی صرف نظر از مخارج خانوادگی و شخصی، بخشی از آن به اشکال گوناگونی در توسعه و ارتقای کیفیت زندگی ساکنان منطقه بکارگرفته می‌شود. نکته قابل توجه آن که، قسمت اعظم سرمایه‌های ارسالی مهاجران بدون هیچ گونه برنامه و یا اهداف از پیش تعیین شده عمدتاً در بخش‌های خاصی از جمله در بخش‌های درمان و مذهب (ساخت مساجد و حسینیه و...) به کار گرفته می‌شود.

این امر در حالی است که در برخی از مناطق به دلیل برخورداری از این گونه فضاها و کاربری‌های متعدد، نیازی به این سرمایه‌گذاری‌های مجدد نمی‌باشد. از سویی دیگر چون تعداد زیادی از این مهاجران خود در منطقه حضور نداشته، بنابراین نظارت و مدیریت کارآمد و مناسب در تخصیص سرمایه‌های ارسالی آنان وجود نداشته و این سرمایه‌ها به بخش‌ها و کانال‌های مورد نیاز منطقه هدایت نمی‌گردد. این امر موجب گردیده تا در برخی از این مناطق علی‌رغم وجود سرمایه‌های ارسالی هنگفت، محرومیت و کمبودهای بسیاری وجود داشته باشد، که در صورت هدایت و بکارگیری صحیح و با برنامه این سرمایه‌ها می‌توان بر بسیاری از ضعف‌ها و کمبودهای موجود غلبه نمود. در واقع، ماهیت شکل‌گیری و اثربخشی سرمایه‌های ارسالی مهاجران در این مناطق از کشور از یک سو و فرصت‌شناسی این سرمایه‌ها جهت هدایت و بکارگیری صحیح در سایر بخش‌های جامعه توسط مدیران و برنامه‌ریزان مربوطه از سوی دیگر، می‌تواند به عنوان رویکردی توسعه‌ای مطرح باشد که اثرات بسیار مثبت و سازنده‌ای در جهت ارتقای کیفیت زندگی ساکنان منطقه به جهت افزایش درآمدها، ایجاد اشتغال، بهره‌گیری مناسب از منابع منطقه‌ای و در نتیجه بهبود کیفیت زندگی روستاها و شهرهای این منطقه را در پی داشته باشد. هدف اصلی تحقیق حاضر، تحلیل نقش سرمایه‌های ارسالی مهاجران بین‌المللی در ارتقای کیفیت زندگی ساکنان مناطقی از شهرستان‌های لارستان و زرین دشت می‌باشد. در این چارچوب پژوهش حاضر به دنبال آن است که مشخص نماید، بیشترین جنبه بکارگیری و اثرگذاری سرمایه‌های ارسالی در کدام بعد و بخش از زندگی ساکنان منطقه می‌باشد. همچنین با بررسی و تحلیل میزان اثربخشی این سرمایه‌ها، جهت بکارگیری مناسب‌تر و بهتر آنها در ابعاد گوناگون جامعه در برنامه‌ریزی‌های کارآفرینان و مدیران توسعه منطقه ای مورد توجه بیشتر قرار گیرد. صورت‌بندی سوالات تحقیق بدین شکل است که سرمایه‌های ارسالی مهاجران به چه میزان توانسته تغییراتی در کیفیت زندگی

ساکنان منطقه را در ابعاد اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و کالبدی- محیطی فراهم آورد؟ و بیشترین اثرگذاری سرمایه‌های ارسالی در کدام بعد از کیفیت زندگی ساکنان منطقه مورد مطالعه بوده است؟

ادبیات نظری تحقیق:

در چارچوب ادبیات مهاجرت، پیرامون عوامل و پیامدهای مهاجرت و به ویژه مهاجرت‌های روستا- شهری کتب و مقالات فراوانی در خارج و داخل کشور به چاپ رسیده است که برخی این مهاجرت‌ها را در راستای توسعه و برخی نیز در تقابل با توسعه قلمداد کرده‌اند. در این راستا مهاجرت‌های بین‌المللی نیروی کار و اثرات و پیامدهای سرمایه‌های ارسالی این مهاجران بر ارتقای شاخص‌های گوناگون کیفیت زندگی ساکنان مناطق مبدأ، از موضوعات نوظهور در ادبیات مهاجرت است که و پژوهش‌های بسیار کمی در داخل و خارج از کشور به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم به این موضوع پرداخته‌اند. در پژوهش حاضر سعی گردیده با توجه به اهداف پژوهش، با استفاده از رویکرد تلفیقی، نظریه‌های مهاجرت، سرمایه‌های بازگشتی مهاجران و کیفیت زندگی، به منظور تدوین چارچوب نظری تلفیق گردد. بر اساس نظریه‌های موجود، بشر نمی‌تواند همیشه در وضعیت سکون بسر ببرد. بدین منظور همیشه در جستجوی تحول و تحرک است (Jomepour, 2013: 119 & Eeidi Torkamah, 2013). و ساکنان مناطق روستایی و شهری به ویژه جوانان به عنوان نیروی انسانی پویا و فعال، در جستجوی رفاه و تحرک اقتصادی و اجتماعی هستند. از اوایل قرن بیست و یکم، دیدگاه‌ها و سیاست‌ها، چرخش قابل اعتنایی به نگرش مثبت به پدیده مهاجرت داشته‌اند. در این راستا برخی دانشمندان نقش مهاجران را در توسعه زادگاه خود مثبت معرفی نموده‌اند، از جمله، نظریه پردازان مکتب کارکردگرایان، توسعه‌گرایان، نئوکلاسیک‌ها و نظریه پردازان دیدگاه نوسازی را می‌توان در این گروه نام برد (Vosughi, 2012-b: 23 & Hojjati, 2012). از دیدگاه توسعه‌گرایان معتقد به جنبه‌های مثبت مهاجرت، مهاجران بازگشتی به عنوان عوامل مهم تغییر، ابداع‌گران و سرمایه‌گذاران لقب گرفتند. جریان‌های ارسال پول، همانند تجارب، مهارت‌ها و دانشی که مهاجران پیش از بازگشت بدست آورده‌اند، کمک بزرگی به کشورهای در حال توسعه، در جهت خیز اقتصادی خواهد داشت. بنابراین از مهاجران بازگشتی انتظار می‌رود که به واسطه پول‌های خود سرمایه‌گذاری عظیمی را در ناحیه موطن مادری خود به انجام رسانند (De Haas, 2007: 3-7).

سرمایه‌های ارسالی مهاجران بین‌المللی نیروی کار و اثرات آن بر مناطق مبدأ:

مطالعات اخیر در حوزه اقتصاد بین‌الملل بیانگر این است که افزایش احتمال مهاجرت نیروی کار ماهر موجب افزایش سرمایه انسانی و به موازات آن افزایش جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌شود. مهاجران بازگشته با انتقال دانش و مهارتی که در خارج از کشور کسب کرده‌اند، باعث افزایش بهره‌وری سایر عوامل تولید و افزایش سرمایه انسانی در کشور مبدأ خواهند شد. همچنین مهاجران بازگشته سرمایه‌های مالی و فیزیکی خود را نیز به کشور مبدأ منتقل کرده و از این راه، نیز شرایط را برای رشد اقتصادی بهتر کشور خود فراهم می‌کنند (Rostami Hasouri, 2015: 1-7). در واقع پویایی رابطه انسان‌ها با مکان در قلب پدیده مهاجرت قرار داشته است و به علت گستردگی مهاجرت در دنیای امروز، همه جوامع بشری به نحوی با چالش مهاجرت مواجه هستند (Sajjadpour, 2004: 64). کارکردگرایان مهاجرت را در اصل نوعی تغییر در جوامع به حساب می‌آورند، که بالطبع در جهت ایجاد تعادل در سیستم اجتماعی صورت می‌گیرد (Iman, 1990: 167). اورت. سی. لی نیز عواملی را که در تصمیم‌گیری برای مهاجرت مؤثر می‌داند، که عبارت‌اند از: عوامل مرتبط با منطقه مبدأ مهاجرت، عوامل مرتبط با منطقه مقصد مهاجرت، موانع دخالت‌کننده و عوامل شخصی (Taherkhani, 2002: 9). همچنین، مایکل تودارو معتقد است که مهاجرت به طور عمده پدیده‌ای اقتصادی است و با وجود بیکاری، تصمیم به مهاجرت امری منطقی است (Aslani, 2006: 38). از سوی دیگر، دیدگاه‌های اجتماعی بی‌آنکه از نقش عوامل اقتصادی در مهاجرت غفلت کنند، آن را تنها عامل برانگیزاننده مهاجرت‌ها نمی‌دانند و علاوه بر عامل ارادی، انگیزه‌های چون تحمل یا عدم تحمل شرایط زیستی، تشکیل خانواده و الحاق به آن، تحصیل و تمایل به زندگی در نقاط خاص و زمینه‌های قومی، فرهنگی و مانند آن را نیز در مهاجرت‌های روستایی- شهری دخیل می‌دانند (Zanjani, 2001: 135). در باور نظریه‌پردازان مکتب تضاد، مهاجرت ناشی از توسعه نابرابر در نظام اجتماعی است که مهم‌ترین مظهر آن، توسعه ناموزون سرمایه‌داری است. سرانجام نظریه سیستمی، پدیده مهاجرت را در رابطه با عوامل ساختاری و تغییرات ساختاری مورد بررسی و تبیین قرار می‌دهد. طرفداران این نظریه، مهاجرت را به صورت فرایندی در نظر می‌گیرند که در سطوح مختلف نظام اجتماعی اتفاق می‌افتد (Lahsaieezadeh, 1989: 33). مهاجرت‌های بین‌المللی را می‌توان مجموعه‌ای از فرایندها با ابعاد مختلف دانست که به عبور از مرزهای سیاسی کشور، به صورت فردی، خانوادگی و گروهی اشاره دارد (Waters, 2009: 298). به طوری که این حرکات به اقامت آنها در موقعیت جدید جغرافیایی بینجامد (Kitchin & Thrift, 2009: 103). تا اواخر دهه ۱۹۸۰ مهاجرت کارگران به خارج، پدیده‌ای جزئی به شمار می‌آمد. امروزه این گونه مهاجرت به صورت نمود بارزی از جریان قدرتمند جهانی شدن اقتصاد در دنیا درآمده و

تأثیری عمیق بر اقتصاد و نیروی انسانی بیش از ۱۰۰ کشور جهان دارد. دروازه های کشورها همواره بر روی نیروی کار باز است و جریان کالا، خدمات، سرمایه و رفت و آمد انسان ها به داخل مرزها ادامه دارد (Mahdavi, 2009: 30). آنچه در جریان مهاجرت های فراملی دارای اهمیت و ارزش می باشد در فلسفه سرمایه های ارسالی این مهاجران نیروی کار خلاصه می گردد (Vosughi & Hojjati, 2012-b: 27). منظور از سرمایه های ارسالی، کمک هزینه یا کالاهایی هستند که توسط مهاجران داخلی یا بین المللی برای خانواده و جوامع خود در زادگاه ارسال می شود (Blackwell, 2011). قسمت اعظم این سرمایه ها به صورت وجوه نقدی و ارزی و به صورت مستقیم و غیر مستقیم، از طریق کانال های رسمی و غیر رسمی به کشورهای مبدا مهاجرت وارد می گردد و اثرات بسزایی در سطح خرد، برای خانواده های مهاجرین و در سطح کلان در پیشرفت و توسعه پایدار جامعه مبدا خواهد داشت (Vosughi & Hojjati, 2012-a: 50). در واقع درآمدهای ارسالی مهاجران روستایی شاغل در ارتقاء درآمد و امکانات رفاهی خانوارهای روستایی مؤثر بوده است و پیامدهای اقتصادی مثبتی را برای خانوارهای روستایی به همراه دارد (Bostani & Javani, 2014: 101). سازمان جهانی مهاجرت بر این عقیده است که در بسیاری از کشورهای مهاجر فرست، سرمایه های ارسالی مهاجران با فراهم آوردن درآمد مازاد، زمینه های کاهش فقر و همچنین سرمایه گذاری در آموزش و بهداشت را ارتقاء داده است (IOM, 2005: 22). بنابراین بررسی اهمیت سرمایه ای ارسالی در سطح خرد نشان می دهد که این سرمایه ها باعث ارتقاء کیفیت زندگی جوامع مبدا مهاجرت در شاخص های خدمات بهداشتی- درمانی و آموزشی- پرورشی و شکل گیری دارایی های انسانی و مالی گردیده است (Sander, 2003: 16). همچنین بر اساس مطالعات انجام شده به اثبات رسیده که سرمایه های ارسالی مهاجران بین المللی می تواند یک منبع پایدار مالی برای کشورهای مبدا مهاجرت باشد و تأثیر این وجوه در دو بعد کوتاه و بلند مدت قابل مشاهده است. اثر کوتاه مدت وجوه ارسالی مهاجران می تواند در افزایش مصرف، کاهش فقر و نابرابری درآمد حاصل گردد. اثر بلند مدت نیز بیشتر مربوط به ابعاد اقتصادی و اجتماعی توسعه و به طور خاص بر بهبود عملکردهای آموزشی و بهداشتی تأثیرگذار است (Mara et al., 2012: 6). در چین اثرات سرمایه های ارسالی را بر نابرابری و فقر روستایی مورد پژوهش قرار دادند و نتایج آن گویای این مسئله بود که مشارکت بین مهاجرین در انتقال وجوه ارسالی به طور قابل ملاحظه ای باعث کاهش فقر روستاها شده و وجوه ارسالی نه تنها کاهش شکاف درآمدی را در پی داشته بلکه باعث افزایش درآمد برای فقیرترین فقرا و ارتقای سطح کیفیت زندگی آنان شده است (Zhu & Luo, 2008). در فیلیپین نیز تحقیقات نشان دادند که وجوه ارسالی از سوی کارگران بیشتر در بخش مصرفی خانوارها مورد استفاده قرار گرفته است و از طرفی این وجوه ارسالی باعث رشد و ترقی ملی شده است (Ang, 2009: 69). بنابراین مهاجرت و تحرک مکانی جوانان روستایی و شهری برای ارتقاء سطح زندگی شان، گامی برای توسعه منطقه و شاخصی برای کیفیت زندگی محسوب می گردد، به طوری که بر اساس طرفداران دیدگاه کارکردگرایی، مهاجرت برای خانواده روستاییان درآمد ایجاد می کند و با وجود شکستن سنت های اجتماع و فروپاشی انسجام توسعه محلی، بوروکراسی منطقه ای و بازارهای تولیدی به وجود می آورد (Mutersbaugh, 2002: 473).

کیفیت زندگی:

اصطلاح کیفیت زندگی که در ادبیات توسعه پایدار و برنامه ریزی توسعه اجتماعی و مباحث اقتصاد نوین مطرح شده، از جایگاه ویژه ای برخوردار است. در واقع توسعه و کیفیت زندگی دو روی یک سکه اند که دولت ها در سطح ملی و محلی و نیز مؤسسه های متعدد شاخص سازی و سنجش آن را مورد توجه قرار می دهند (Kharazmi, 2008: 25). سازمان بهداشت جهانی (WHO) کیفیت زندگی را چنین تعریف می کند: ادراکات و احساسات افراد از موقعیت شان در زندگی براساس فرهنگ و نظام های ارزشی که برحسب اهداف و آرزوها، انتظارات، استانداردها و روابط و ارتباطاتی که در آن زندگی می کنند، صورت می گیرد (WHO, 1996, 3). هدف از مطرح کردن مفهوم کیفیت زندگی از دهه ۱۹۷۰ به بعد، اصلاح و تکامل مفهوم توسعه از توسعه صرف کمی بوده است، با ورود مفهوم کیفیت زندگی در پژوهش های توسعه پایدار، مراکز و مؤسسات بسیاری، به مطالعه مفهوم کیفیت زندگی، شاخص های سنجش و چگونگی ارتقای آن پرداخته اند (Khajeh Shahkuhi et al., 2012: 289). دو نظریه مبنایی درباره کیفیت زندگی بیان می شود: نظریه مازلو، که اساس موضوع کیفیت زندگی، در آن قرار دارد. این نظریه نیازهای اساسی انسانی را به پنج نیاز عمده دسته بندی کرده است. آرایش این نیازها به شکل سلسله مراتبی است که به ترتیب نیازهای جسمانی، نیازهای ایمنی، نیازهای تعلق و عشق، نیازهای احترام، و نیازهای خودشکوفایی را شامل می شود (Mozlou, 1993: 71)، و در نظریه بوم شناسی انسانی، کیفیت زندگی انسان ها و محیط، وابسته به هم دانسته می شود و نمی توان آنها را جدا از هم در نظر گرفت. بر اساس این دیدگاه کیفیت زندگی با بهبود وضعیت انسانی ارتباط دارد و بیانگر ویژگی خوب و رضایت بخش زندگی مردم و تحقق تمامیت زندگی انسان است (Smith, 2002: 170). در واقع کیفیت زندگی نه تنها مقوله هایی چون استانداردهای زندگی، امکانات زیربنایی، تولید اقتصادی، اشتغال، قیمت ها، قانون و مانند اینها را در برمی گیرد، بلکه مواردی چون سلامتی، سرگرمی، اوقات فراغت، فرهنگ و هنر و مانند اینها نیز در همین مقوله می گنجد (Dajian, 2006: 15). بطور کلی شاخص های اجتماعی

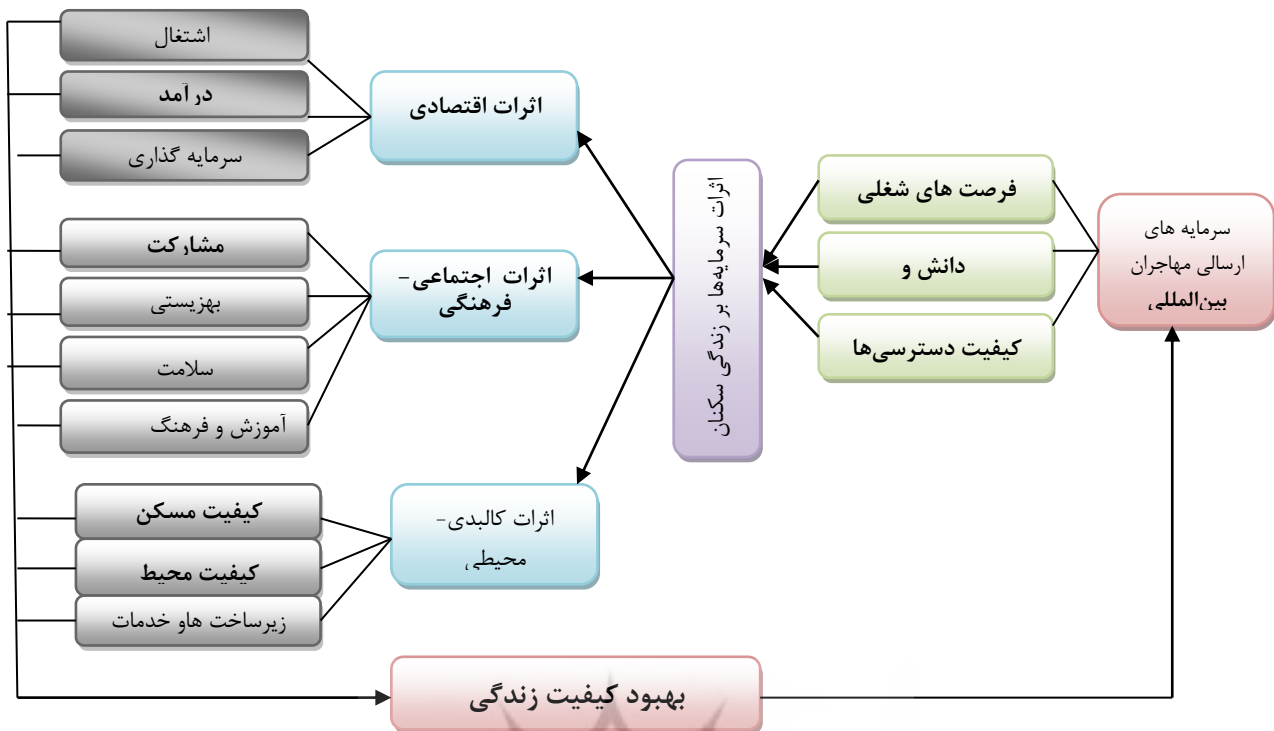
کیفیت زندگی عبارتند از سلامت اجتماعی، شاخص توسعه انسانی (Rezvani & Rajae, 2008: 7)، رضایت از زندگی (Shchneider, ۳۰۰: ۱۹۷۶)، احساس کارآمدی شخصی، رضایت از عملکرد دولت و بطور کلی رضایت از خدمات موجود (Andrews et al, 1976) سلامتی روحی و جسمی، آموزش و یادگیری، به هم‌ریختگی ناهنجاری‌های اجتماعی، از خود بیگانگی و مشارکت سیاسی (Shchneider, ۳۰۱: ۱۹۷۶). و در نهایت در بعد کیفیت محیطی می‌توان گفت که کیفیت محیطی به عنوان یک درک وسیع‌تری از کیفیت زندگی تلقی می‌گردد. کیفیت پایه‌ای از قبیل سلامتی و ایمنی، در ترکیب با عواملی از قبیل راحتی و جذابیت مفهوم پیدا می‌کند (Ghalibaf et al., 2011: 46).

مهاجرت بین‌المللی نیروی کار (شهر- روستا) و اثرات سرمایه‌های بازگشتی این مهاجران بر کیفیت زندگی ساکنان مناطق مهاجر فرست از موضوعات نسبتاً جدید در ادبیات مهاجرت است که در مطالعات پیشین کمتر به آن پرداخته شده است. این سرمایه‌ها که به اشکال و طرق مختلف وارد مکان‌های مبدا مهاجرت می‌گردد، دارای تبعات و پیامدهای بسیاری در عرصه‌های گوناگون جامعه بخصوص در کیفیت زندگی ساکنان این مکان‌ها می‌باشد. یکی از نقاط قوت پژوهش حاضر و تفاوت آن با تحقیقات قبلی، در واقع پرداختن به موضوع سرمایه های ارسالی مهاجران و اثرات و بازخوردهای متفاوت آن بر کیفیت زندگی ساکنان مناطق مبدا مهاجرت می باشد. (جدول ۱).

جدول ۱- نمونه هایی از مطالعات انجام شده در رابطه با موضوع تحقیق

منبع	نتایج
Michalos (۱۹۹۶)	بررسی های انجام شده در طی سی سال گذشته ، تحرک مکانی و کیفیت زندگی مهاجران در کانادا و ایالت متحده را به طور وسیع تحلیل، تفسیر و بررسی می کند.
Wahba (۲۰۰۴)	مهاجران بازگشته به مصر با سرمایه اندوخته شده باعث سرمایه گذاری شده و تجزیه نیروی کار با مهاجران بازگشته رابطه معنادار و مثبتی دارد.
De Haas (۲۰۰۶)	جریان درآمدهای ارسالی مهاجران خارج از مرزها که توسط مهاجران روستایی (جنوب مراکش)، به سوی مناطق مبدا سرازیر می گردد، نه تنها نقش مهمی در تراز پرداخت‌ها دارد، بلکه به سرعت در کاهش فقر و افزایش کیفیت زندگی ساکنان منطقه موثر می باشد.
Jialu (۲۰۰۹)	اصلاحات اقتصادی دهه ۱۹۸۰ بیش از ۱۳۰ میلیون نفر روستایی را به نواحی شهری انتقال داد. این مهاجران در موفقیت اقتصادی چین نقش بارزی داشتند و بعد از بازگشت به روستا نیز در کارآفرینی روستایی بسیار موثر بوده اند.
Bartram (۲۰۱۵)	مردم عمدتاً تصمیم به مهاجرت را برای بهبود کیفیت زندگی اتخاذ می کنند. اگر چه مهاجرت عمدتاً منجر به کسب درآمد بیشتر می شود، اما مشخص نیست که اثر مثبتی در رضایت مهاجران دارد. در این تحقیق، بر بررسی رضایتمندی مهاجرانی که مهاجرت اثر مثبتی بر بهبود وضعیت اقتصادی آنها نداشته است، پرداخته می شود.
Ghasemi Siani (۲۰۰۷)	بهبود وضعیت اقتصادی، افزایش آگاهی جوانان، آموزش بهتر، روابط اجتماعی و گذران اوقات فراغت جوانان، از پیامدهای مثبت و قطع ارتباط جوانان با خانواده خود در روستاها و مسائل مرتبط با آن، بر هم خوردن نسبت جنسی در روستاها و شهرها و آثار دیگری مانند بزهکاری و آسیب های اجتماعی در هر یک از حوزه ها، از پیامدهای منفی مهاجرت است.
Rahimi (۲۰۱۱)	اغلب مهاجرت‌ها به دلیل نبود اشتغال و وضعیت بد اقتصادی که از نامساعد بودن شرایط برای فعالیت‌های کشاورزی و عدم توسعه در منطقه نشأت می‌گیرد، بعد از اصلاحات ارضی در منطقه شروع شده و تاکنون ادامه دارد. جریان وجوه ارسالی که توسط مهاجران فراملی به ناحیه مورد مطالعه (شهرستان بستک) فرستاده می‌شود، نقش مهمی در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی داشته است.
Vosughi & Hojjati (۲۰۱۲-a)	نتایج نشان می‌دهد که جریان ارسال وجه از کشورهای توسعه یافته و ثروتمند به کشورهای کمتر توسعه یافته دارای اثرات مثبت بسیاری است. شاید مهمترین نتیجه این فرآیند، توانمند گشتن خانواده‌های مهاجرین در برابر محرومیت‌ها و شرایط بد اقتصادی زادگاه است.
Ahmadvand & Abdollahi (۲۰۱۲)	نتایج نشان داد که بین کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی، رابطه معنی داری وجود ندارد، اما کیفیت زندگی رابطه معنی داری با رفاه اجتماعی دارد. همچنین از نظر کیفیت زندگی، خانوارهای مورد مطالعه در چهار سطح کیفیت زندگی پایین، متوسط، خوب و عالی تفکیک شدنی هستند. بنابراین کیفیت زندگی در پیشبرد برنامه های توسعه پایدار در مناطق روستایی، انکار نشدنی است.
Bostani & Javani (۲۰۱۴)	درآمدهای ارسالی مهاجران روستایی (لارستان) شاغل در کشورهای عربی در ارتقاء درآمد و امکانات رفاهی خانوارهای روستایی موثر بوده است و پیامدهای اقتصادی مثبتی را برای خانوارهای روستایی به همراه دارد
Jomepour & Eeidi Torkamah (۲۰۱۳)	بر اساس مهم ترین یافته های این پژوهش، از دیدگاه اکثر مهاجران فصلی (شهرستان کلبیر)، داشتن کیفیت زندگی خوب و بد، در درجه اول بیشتر به مسائل اقتصادی منوط است. بنابراین، اکثر جوانان مهاجر فصلی برای رهایی از فقر و دست یابی به کیفیت زندگی بهتر و ارتقاء سطح زندگی شان، به مهاجرت فصلی اقدام می کنند
Sojasi Gheidari et al., (۲۰۱۵)	کارآفرینی فعالیت های غیرکشاورزی تاثیرات مثبت و معناداری را در مولفه های هر سه بعد اقتصادی (بیشترین تاثیرگذاری با ضریب بتای ۰/۳۰۸)، اجتماعی و محیطی کیفیت زندگی دارد. بنابراین فعالیت کارآفرینی انجام شده در منطقه در بین نمونه های مورد مطالعه منجر به تغییر کیفیت زندگی روستاییان شهرستان بینالود شده است.

منبع: مطالعات نویسندگان، ۱۳۹۷.

شکل ۱- مدل مفهومی تحقیق - مطالعات نویسندگان، ۱۳۹۷.

بر این اساس انجام هرگونه فعالیت توسعه‌ای در مناطق روستایی و شهری، امکان تغییر و تحول در شرایط زندگی را در این مناطق فراهم می‌سازد. نگاهی به روند شکل‌گیری، تکوین و تکامل اندیشه برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای، خود بیانگر این است که ضرورت توجه به مسئله نابرابری‌های منطقه‌ای و تلاش در جهت کاهش آن، بخش مهمی از توسعه پایدار محسوب می‌شود. با در نظر گرفتن این ملاحظات، سال‌های زیادی است که بررسی رفاه بر نزدیک کردن همگرایی واقعی در میان مناطق نه فقط در ارتباط با شاخص‌های اقتصادی، بلکه بر حسب شاخص‌های کیفیت زندگی تمرکز کرده است (Marans, 2012, 16). یکی از اقدامات در راستای توسعه و پیشرفت مناطق مهاجر فرست بازگشت سرمایه‌های ارسالی مهاجران این مناطق به مبدا و زادگاه اصلی‌شان می‌باشد که نقش آن در کیفیت زندگی (عینی و ذهنی) از طریق شاخص‌هایی همچون ایجاد اشتغال، افزایش درآمد، کاهش مهاجرت، بهبود دسترسی و زیرساخت‌ها قابل اندازه‌گیری می‌باشد. بکارگیری صحیح این سرمایه‌ها در جامعه از جنبه‌های گوناگون کیفیت زندگی را تغییر و تحول بخشیده و از آنجا که هدف از توسعه نیز بهبود بخشیدن به کیفیت زندگی افراد است، پرداختن به مسئله ارتباط سرمایه‌های ارسالی مهاجران و کیفیت زندگی ضروری می‌نماید. (شکل ۱).

مواد و روش تحقیق:

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی می‌باشد. برای مدل‌سازی نظری تحقیق از روش‌های توصیفی و اسنادی با مرور بر ادبیات نظری موضوع استفاده شده است، همچنین از روش تحلیلی برای بررسی و تحلیل اثرگذاری سرمایه های ارسالی مهاجران بر کیفیت زندگی ساکنان منطقه مورد مطالعه استفاده شده است. متغیر سرمایه های ارسالی به عنوان متغیر مستقل و متغیر کیفیت زندگی به عنوان متغیر وابسته در مطالعه مطرح نظر قرار گرفت. جهت تعیین روایی پرسشنامه تحقیق، با اساتید و متخصصین در این زمینه مشورت به عمل آمد و نظرات و پیشنهادهای اصلاحی آنان در پرسشنامه اعمال گردید. به منظور تعیین پایایی پرسشنامه، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که یافته‌های تحقیق ضریب پایایی برای متغیر مستقل را برابر ۰/۸۰۵ و برای متغیر وابسته برابر ۰/۷۰۸ نشان می‌دهد. (جدول شماره ۲).

جدول ۲- ابعاد و شاخص‌های تحقیق

پایایی (الفای کرونباخ)	تعداد گویه‌ها	شاخص‌ها	ابعاد	نوع متغیر
۰/۸۰۵	۱۱	۱- فرصت‌های شغلی و درآمدی رضایت بخش، ۲- دانش و آگاهی‌های اجتماعی، ۳- کیفیت دسترسی‌ها	سرمایه‌های ارسالی (متغیر مستقل)	
۰/۷۳۶	۱۳	۱- فعالیت و اشتغال، ۲- درآمد و ثروت، ۳- میزان سرمایه‌گذاری	اقتصادی	متغیر وابسته (کیفیت زندگی)
۰/۶۸۸	۲۰	۱- میزان مشارکت و همبستگی اجتماعی، ۲- بهزیستی فردی و امنیت، ۳- سلامت و رفاه، ۴- فرهنگ و آموزش	اجتماعی- فرهنگی	
۰/۷۰۰	۱۵	۱- کیفیت مسکن، ۲- کیفیت محیط، ۳- کیفیت زیرساخت‌ها و خدمات	کالبدی- محیطی	

منبع: مطالعات نویسندگان، ۱۳۹۷.

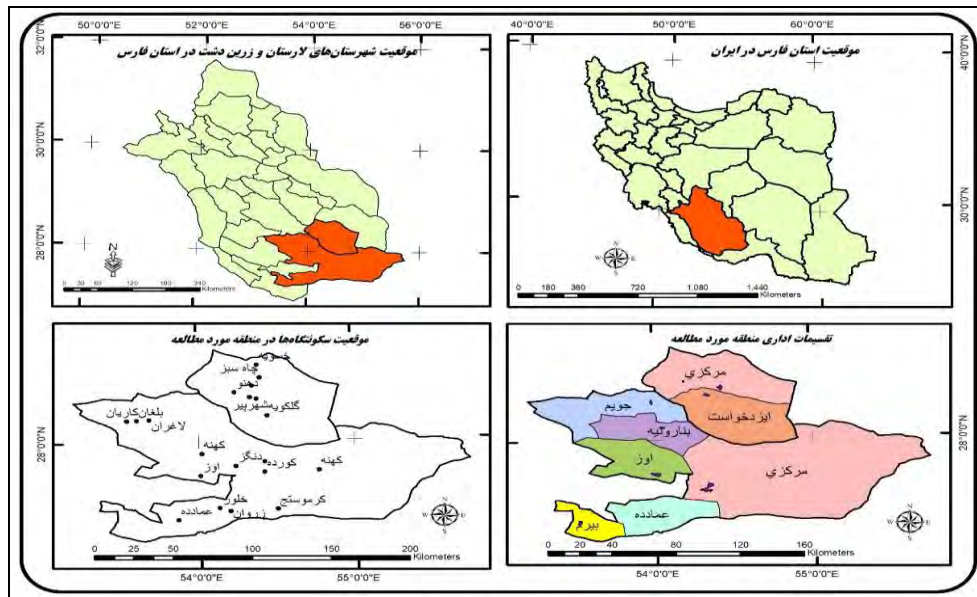
جامعه آماری در این پژوهش، شامل هفده روستا و سه شهر با مجموع ۱۸۱۴۱ خانوار طبق سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ می‌باشد که در نتیجه با توجه به فرمول کوکران تعداد ۳۱۴ خانوار با محوریت تکمیل پرسشنامه توسط سرپرست خانوار به عنوان حجم نمونه مورد مطالعه انتخاب گردیده است (جدول شماره ۲). لازم به ذکر می‌باشد که، از آن جایی که تحقیق حاضر از نوع اکتشافی می‌باشد و هیچ گونه آمار و ارقام دقیقی از تعداد مهاجرین بین‌المللی نیروی کار در منطقه (و حتی کشور) و یا نحوه پراکنش آن‌ها در شهرها و روستاهای این منطقه موجود نبوده، در نتیجه برای انتخاب جامعه و حجم نمونه علاوه بر مراجعه به برخی ادارات مربوطه از جمله فرمانداری و بخشداری‌های هر دو حوزه لارستان و زرین دشت و نداشتن آمار و ارقامی در این زمینه، با مشورت برخی شوراهای شهر و روستایی و مطلعین محلی تنها موفق به شناسایی سکونتگاه‌هایی گردیده که بیش از ۴۰ یا ۵۰ درصد از درآمد و اشتغال روستاییان به طور مستقیم و غیر مستقیم به مهاجرت‌های برون مرزی و یا سرمایه‌های ارسالی آنان (چه در حال و یا گذشته) وابسته است. واحد تحلیل در این پژوهش سرپرستان خانوارهای روستایی و شهری است که به صورت تصادفی انتخاب و پرسشنامه‌ها در بین آنها توزیع و تکمیل گردیده است. در نهایت اطلاعات استخراج شده از پرسشنامه‌های مورد نظر، با استفاده از روش‌های تجزیه و تحلیل آماری (آزمون تی، همبستگی پیرسون، رگرسیون و تحلیل مسیر) در محیط نرم‌افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۳- مشخصات سکونتگاه های منطقه مورد مطالعه و برآورد حجم نمونه

ردیف	شهرستان	روستا- شهر	دهستان	بخش	خانوار	جمعیت	حجم نمونه (سرپرست خانوار)
۱	لارستان	کهنه	بیدشهر	اوز	۶۰۳	۲۱۱۹	۱۴
۲	لارستان	کهنه جدید	بیدشهر	اوز	۲۵۱	۹۳۰	۱۲
۳	لارستان	بلغان	هرم	جویم	۹۴۷	۳۶۴۰	۱۶
۴	لارستان	لاگران	ده فیش	بنارویه	۴۹۹	۱۹۳۶	۱۳
۵	لارستان	خلور	مرکزی	مرکزی	۱۲۷	۴۹۵	۱۱
۶	لارستان	زروان	صحرای باغ	صحرای باغ	۲۷۲	۱۰۱۵	۱۲
۷	لارستان	کرموسنج	حومه	مرکزی	۴۵۷	۱۷۰۱	۱۳
۸	لارستان	کورده	دهکویه	مرکزی	۱۰۴۲	۳۵۹۵	۱۶
۹	لارستان	دهکویه	دهکویه	مرکزی	۱۳۰۷	۴۵۲۳	۱۸
۱۰	لارستان	کاریان	هرم	جویم	۷۴۹	۲۹۱۹	۱۵
۱۱	لارستان	شهر عمادده	صحرای باغ	صحرای باغ	۱۰۱۶	۴۲۳۵	۱۶
۱۲	لارستان	دنگز	دهکویه	مرکزی	۹۲	۲۸۶	۱۱
۱۳	لارستان	شهر اوز	اوز	اوز	۵۲۷۳	۱۹۹۸۷	۴۳
۱۴	زرین دشت	دهنو	ایزدخواست غربی	ایزدخواست	۶۳۹	۲۲۵۲	۱۴
۱۵	زرین دشت	دره شور	ایزدخواست غربی	ایزدخواست	۶۰۸	۲۳۳۱	۱۴
۱۶	زرین دشت	گلکویه	ایزدخواست غربی	ایزدخواست	۳۷۳	۱۳۲۴	۱۲
۱۷	زرین دشت	خسویه	خسویه	مرکزی	۸۵۱	۲۸۵۶	۱۵
۱۸	زرین دشت	شهر پیر	ایزدخواست شرقی	ایزدخواست	۲۴۶۹	۸۹۲۷	۲۵
۱۹	زرین دشت	چاه سبز	زیراب	مرکزی	۲۴۵	۸۷۲	۱۲
۲۰	زرین دشت	گلوگاه	زیراب	مرکزی	۳۳۱	۱۲۲۰	۱۲
	مجموع	-	-	-	۱۸۱۴۱	۶۷۰۶۳	۳۱۴

Source: Statistic Center of Iran. (۲۰۱۶)

شهرستان لارستان با ۲۰۹۶۴ کیلومتر مربع، که حدود ۱۷ درصد از مساحت استان را شامل می شود در جنوب استان فارس دارای ۲۱۳۹۲۰ هزار نفر جمعیت در قالب ۶۰۴۱۰ خانوار است که از این تعداد خانوار ۶۰ درصد آن ساکن در نقاط شهری و ۴۰ درصد نیز ساکن در نقاط روستایی هستند. به لحاظ تقسیمات سیاسی شهرستان لار از تعداد ۶ بخش، ۸ شهر و ۱۳ دهستان برخوردار بوده است. دو شهر اوز و عمادشهر و ۱۱ روستای کهنه، کهنه جدید، کاریان، بلغان، لاگران، دهکویه، کورده، کرموسنج، دنگز، خلور و زروان (یا مجموع ۲۱۰ خانوار مورد پرسشگری) به عنوان محدوده مورد مطالعه در شهرستان لارستان انتخاب گردیده است. شهرستان زرین دشت با مساحت ۴۷۵۰ کیلومتر مربع وسعت و دو بخش مرکزی و ایزدخواست و پنج دهستان به نام های خسویه، زیراب، دیران، ایزدخواست شرقی و ایزدخواست غربی و دارای ۷۳۱۹۹ هزار نفر جمعیت در قالب ۲۰۳۲۸ خانوار است که از این تعداد جمعیت ۶۰ درصد آن ساکن نقاط شهری و ۴۰ درصد نیز ساکن نقاط روستایی شهرستان هستند. شهر شهر پیر و ۶ روستای دهنو، دره شور، گلکویه، گلوگاه، خسویه، چاه سبز (با مجموع ۱۰۴ پرسشنامه خانوار)، برای پرسشگری در این شهرستان انتخاب گردیده است. هر دوی این مناطق (زرین دشت و لارستان) در گذشته های نه چندان دور تحت عنوان لارستان کهن نامیده شده که به دلیل نزدیکی با خلیج فارس و سواحل آن، دارای موقعیت تجاری و ترانزیتی بسیار خوبی بوده است.

شکل ۲- موقعیت منطقه مورد مطالعه - منبع: داده‌های پژوهش، ۱۳۹۷.

یافته‌های تحقیق:

ویژگی‌های فردی پاسخگویان: در بررسی‌های آماری انجام گرفته از یافته‌های تحقیق در رابطه با ویژگی‌های فردی پاسخگویان این نتایج بدست آمد که، از مجموع پاسخگویان ۸۴/۲ درصد را مردان و ۱۵/۸ درصد را زنان تشکیل می‌دهند، و از این تعداد، ۸۱/۷ درصد از پاسخگویان متأهل، ۱۱/۶ درصد مجرد و ۶/۷ درصد دارای سایر وضعیت‌ها (مطلقه، بیوه و...) بوده‌اند. در میان متأهلین ۸۲/۳ درصد را مردان و ۱۷/۷ درصد را زنان تشکیل می‌دهند. وضعیت اشتغال سرپرست خانوارهای مورد مطالعه نشان می‌دهد که ۶۱،۸ درصد افراد مهاجر(محل فعالیت در شیخ‌نشین‌ها) و بقیه به مشاغل دیگری از جمله کشاورزی، مغازه داری، کارگری و غیره مشغول می‌باشند. از مقایسه میان شغل فعلی و سابق پاسخگویان مشخص می‌شود که نزدیک به ۵۰ درصد افرادی که در حال حاضر از طریق مهاجرت به کشورهای حوزه خلیج فارس امرار معاش می‌نمایند در گذشته (۱۰ سال قبل و بیشتر) هم به همین فعالیت مشغول بوده‌اند. و ۱۹،۳ درصد این افراد مهاجر هم اکنون به فعالیت مغازه داری و تجارت کالا در محل زندگی خود مشغول هستند، هرچند بیشتر این افراد هنوز هم به صورت مقطعی و فصلی برای خرید کالا و اجناس مدت کوتاهی(تقریباً چندروز) به کشورهای همسایه سفر نموده و مراودات و تجارت با مقصدهای سابق مهاجرتی را کماکان ادامه می‌دهند، اما به طور کلی از طریق سرمایه‌های برگشتی‌شان به زادگاه و ایجاد اشتغال در منطقه در همان محل زندگیشان ساکن شده و به فعالیت در منطقه خود مشغول هستند.

طبق یافته‌های تحقیق، درآمد حاصل از این فعالیت از حداقل ۱ میلیون تومان در ماه برای شاگردی و کارگری مغازه در ماه تا بالای ۱۰۰-۲۰۰ میلیون تومان و حتی بالاتر برای برخی مشاغل از جمله پیمانکاران، واردکننده و صادرکننده کالاها و محصولات، شرکت‌های ساخت و ساز و ... متغیر می‌باشد. بر اساس پاسخ‌های بدست آمده ۱۷،۸۴ درصد از پاسخگویان درآمدی بین ۱ تا ۳ میلیون تومان در ماه کسب می‌نمایند، ۲۸،۲ درصد بین ۳- تا ۶ میلیون، ۲۳ درصد بین ۶- ۹ میلیون، ۲۷ درصد بین ۹-۱۲ و ۳،۹ درصد افراد درآمدی بالاتر از ۱۲ میلیون تومان در ماه کسب می‌کنند. هر چند که برخی از پاسخگویان بیان نموده‌اند که سرمایه‌دارانی از اقوام و آشنا می‌شناسند که چون مقیم کشورهای همسایه هستند خود به ندرت به کشور می‌آیند (امکان مصاحبه با آنان ضعیف می‌باشد)، اما درآمدهای میلیاردری در ماه دارند، که معمولاً بخشی از این سرمایه‌ها به صورت کمک‌های عام‌المنفعه در برخی امور منطقه سرمایه‌گذاری می‌گردد (ساخت بیمارستان‌ها، مدارس، باشگاه و...). در رابطه با وضعیت سرمایه‌گذاری افراد، ۶۹،۹ درصد پاسخگویان بیان نموده‌اند که آنها به نوعی سرمایه‌گذاری در محل مبدا مهاجرت خود داشته‌اند. همچنین در رابطه با محل سرمایه‌گذاری، بیش از ۵۰ درصد از پاسخگویان اظهار داشتند که سرمایه‌گذاری‌های خود را علاوه بر محل زندگی، در شهرهای اطراف و سایر نواحی دیگر انجام می‌دهند و علت این امر را نبود زیرساخت‌های لازم و بازار مناسب برای سرمایه‌گذاری در محل زندگی خود بیان نموده‌اند. تنها ۷،۶ درصد از افراد بیان نموده‌اند که سرمایه‌گذاری خود را صرفاً در محل زندگی خود انجام داده‌اند.

جدول ۴- توزیع فضایی اقدامات صورت گرفته به تفکیک سکونتگاه ها

مجموع فراوانی	اقدامات صورت گرفته در بخش های مختلف								روستا- شهر
	عمران و توسعه		اجتماعی		اقتصادی				
	زیرساخت ها	حمل و نقل و جاده ی..	فرهنگی- مذهبی	بهداشت	آموزش	خدمات	صنعت	کشاورزی	
۱۱	۱	-	۳	۲	۳	۱	-	۱	کهنه
۱۶	۲	۱	۵	۲	۴	۲	-	-	کهنه جدید
۳۰	۳	۳	۹	۳	۵	۲	۲	۳	بلغان
۲۴	۲	۳	۵	۳	۵	۳	۱	۲	لاگران
۱۴	۱	۱	۴	۲	۳	۲	-	۱	خلور
۲۸	۳	۲	۶	۳	۵	۵	۲	۲	زروان
۳۲	۴	۴	۷	۳	۶	۳	۱	۴	کرموستج
۲۷	۴	۳	۶	۶	۵	۳	-	-	کورده
۲۷	۵	۳	۴	۴	۷	۳	-	۱	دهکویه
۳۰	۴	۳	۵	۲	۸	۵	۲	۱	کاریان
۶۶	۱۰	۷	۱۵	۱۴	۹	۶	۳	۲	شهر عمادده
۱۴	۲	۱	۳	۳	۲	۲	-	۱	دنکز
۱۷۴	۱۶	۱۲	۲۰	۵۰	۴۴	۱۶	۴	۱۲	شهر اوز
۷	-	-	۲	۲	-	۲	-	۱	دهنو
۵	۱	۱	۲	۱	-	-	-	-	دره شور
۶	۱	-	۱	۲	-	۲	-	۱	گلکویه
۱۳	۲	-	۳	۲	۳	۲	-	۱	خسویه
۵۳	۱۳	۳	۱۷	۵	۶	۵	۱	۳	شهر پیر
۹	۱	-	۲	۱	۲	۱	-	۲	چاه سبز
۴	-	-	۱	۱	۱	-	-	۱	گلوگاه

منبع: مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۳۹۷.

سرمایه های ارسالی مهاجران در بخش های مختلف اقتصادی، اجتماعی و عمرانی دسته بندی گردیده که هر کدام از این بخش ها خود به زیر بخش هایی تقسیم شده است. همچنین در هر بخش اقدامات متعدد و متنوعی صورت گرفته است. مثلاً در بخش کشاورزی اقداماتی مانند احداث قنات، چاه ها، آب انبارها و .. انجام شده است و یا در بخش اجتماعی- فرهنگی، فعالیت های گوناگون مذهبی، تاسیس مساجد و حسینیه ها و مراکز دارالقرآن، همچنین در بخش بهداشت و درمان فعالیت های گوناگونی چون ایجاد مراکز بهداشتی، بیمارستان ها، آزمایشگاه ها و تجهیزات پزشکی و .. سرمایه گذاری گردیده است. در رابطه با هزینه ها و سرمایه های بکار رفته در هر بخش به تفکیک هر سکونتگاه باید بیان نمود که این سرمایه ها از گذشته های دور حتی در نبود خود مهاجران توسط خانواده یا نماینده های آنان در مناطق مبدأ مهاجرت صورت می گرفته و در برخی از مناطق مانند شهر اوز لارستان این اقدامات بسیار متنوع هستند و می توان گفت تقریباً تمامی مراکز مهم بهداشتی، مذهبی و عمرانی توسط خود مهاجران سرمایه گذاری گردیده است (ساخت ده ها کیلومتر جاده، پل، ساخت ۴ دانشگاه و حوزه علمیه، ۳۶ مدرسه، کمک به بخش های تجهیزات، ماشین آلات، مسکونی، تعمیراتی و ..، ساخت بیمارستان امداد اوز، ساخت بیمارستان ۱۰۰ تخت خوابی با ۱۵۰ میلیارد ریال، ساختمان بهزیستی با ۸۵۰ متر مربع، مرکز بهداشت خانواده شهرستان، مجموعه فرهنگی بهروزی، خوابگاه اسفندنیا، مجموعه ورزشی صدیق، استادسرای شماره یک هنری، استادسرای شماره دو همشهری های مقیم کویت، خوابگاه نامور، آب انبارها، ایستگاه تصفیه آب و موزه، کتابخانه، (ده هکتار زمین هدایی فاروق ضیایی)، دانشکده بهداشت با ۳ هزار و ۵۰۰ متر مربع زیر بنا (عبدالرزاق شرافت)، هنرستان شبانه روزی رافعی، بیمارستان محمدیوسف راهپیمای و .. بخشی از این اقدامات می باشند)، به دلیل تنوع بسیار زیاد اقدامات و سرمایه گذاریها و همچنین نبود مدرک و یا سندی از میزان هزینه کرد برخی از اقدامات گذشته، کار گردآوری و محاسبه و به روز نمودن میزان سرمایه های منتقل شده و بکار رفته به تکیه بر بخش و هر سکونتگاه بسیار دشوار و طاقت و فرسای است (جدول ۴). در این مطالعه، به منظور نرمال و مناسب بودن داده های مربوط به مجموعه متغیرهای مورد تحلیل در خصوص تحلیل و ارزیابی اثرات سرمایه های

ارسالی مهاجران بر کیفیت زندگی از آزمون *Bartlett* و *KMO* استفاده شده است. معناداری آزمون بارتلت در سطح اطمینان ۹۹ درصد و مقدار مناسب *KMO* حاکی از همبستگی و تناسب متغیرهای مورد نظر جهت آزمون‌های مربوطه می‌باشد.

جدول ۵- آزمون بارتلت در سطح معناداری

مجموعه‌ی مورد تحلیل	مقدار <i>KMO</i>	مقدار <i>Bartlett</i>	درجه آزادی	سطح معناداری
نقش سرمایه‌های ارسالی مهاجران بین‌المللی بر کیفیت زندگی	۰.۶۴۳	۱۴۶۶۶,۳۰۱	۸۰۰۱	/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق-۱۳۹۷

شاخص‌های سرمایه‌های ارسالی مهاجران بین‌المللی در منطقه:

مطابق یافته‌های درج شده در جدول ۶ در خصوص شاخص‌های سنجنده مولفه‌های سرمایه ارسالی مهاجران بین‌المللی، تمامی آنها دارای میانگین بالاتر از حد معیار (مقدار متوسط در طیف لیکرت) بوده‌اند. در این میان بیشترین میانگین‌ها مربوط به گویه‌های ارتقای کیفیت بافت کالبدی و فیزیکی، افزایش درآمد و ثروت جامعه و میزان رضایتمندی ساکنین به ترتیب با میانگین‌های ۸۵.۳ و ۳.۶۳ و ۳.۶۲ می‌باشد.

جدول ۶- معناداری تفاوت از مقدار معیار (۳) شاخص سرمایه‌های ارسالی مهاجران

مؤلفه	شاخص	میانگین	آماره آزمون <i>t</i>	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت از معیار	
						پایین تر	بالاتر
فرصت‌های شغلی و درآمدی رضایت	افزایش فرصت‌های شغلی رضایت بخش در منطقه	۳,۳۹	۴۸۸	۳۰۶	۰۰۰	۰.۲۶۰۵	۰.۱۵۵
	بازگشت سرمایه و افزایش خوداتکایی اقتصادی منطقه	۳,۰۹	۲,۰۶۷	۳۰۹	۰۰۴۰	۰.۰۹۳۵	۰.۰۰۴۵
	افزایش میزان درآمد و ثروت جامعه	۳,۶۳	۱۱,۶۸	۳۱۱	۰۰۰	۰.۶۳۴۳	۰.۵۲۷۷
دانش و آگاهی‌های اجتماعی	افزایش میزان سرمایه‌گذاری در سایر بخش‌های اقتصادی	۳,۱۶	۴,۷۱۶	۳۰۷	۰۰۰	۰.۱۶۵	۰.۰۹۶۵
	بهبود کیفیت امکانات آموزشی و تحصیلی	۳,۲۰	۴,۵۱۰	۳۰۷	۰۰۰	۰.۲۰۷۷	۰.۱۱۷۱
	بالا رفتن سطح رفاه عمومی و اجتماعی	۳,۱۲	۲,۹۰۰	۲۹۶	۰۰۴	۰.۱۲۷	۰.۰۴۱۱
	افزایش سطح دانش و آگاهی جامعه به حقوق اجتماعی	۳,۰۹	۱,۸۷۶	۳۰۸	۰۰۶۲	۰.۰۹۳۸	-۰.۰۰۴۶
کیفیت دسترسی	افزایش رضایتمندی ساکنین	۳,۶۳	۱۲,۶۷	۳۱۳	۰۰۰	۰.۷۳۴	۰.۵۲۷۳
	بهبود کیفیت کلی شبکه‌های ارتباطی	۳,۲۳	۴,۵۷	۳۰۲	۰۰۰	۰.۳۱۰	۰.۱۳۱۵
	دسترسی به وسایل حمل و نقل مناسب	۳,۰۹	۲,۱۴۷	۳۰۷	۰۰۳	۰.۰۹۰۹	۰.۰۰۷۶
	ارتقای بافت کالبدی و مسکونی	۳,۸۵	۱۳,۱۸	۳۱۵	۰۰۰	۰.۸۳۴۳	۰.۶۲۷۷
	ارتقاء کیفیت خدمات روستایی- شهری	۳,۵۳	۱۲,۶۷	۳۱۳	۰۰۰	۰.۷۳۴	۰.۵۲۷۳

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

بررسی اثرات اقتصادی، اجتماعی و کالبدی-محیطی سرمایه‌های ارسالی مهاجران بر کیفیت زندگی منطقه:

یافته‌های بدست آمده از آزمون *t* در خصوص اثرگذاری سرمایه‌های ارسالی مهاجران بین‌المللی نیروی کار بر ارتقای شاخص‌های بعد اقتصادی کیفیت زندگی نشان می‌دهد که تمام متغیرهای مورد بررسی، میانگین بالاتر از حد متوسط (۳) را در سطح معناداری ۵ درصد داشته‌اند. این امر نشان‌دهنده اثرگذاری مثبت سرمایه‌های ارسالی مهاجران بر ارتقای شاخص‌های اقتصادی کیفیت زندگی در منطقه مورد مطالعه می‌باشد. در این بین شاخص‌های افزایش سرمایه‌گذاری در زمینه خدمات آموزشی- درمانی، میزان تأمین درآمد از این فعالیت و کاهش فقر به ترتیب دارای بیشترین میانگین‌ها (۳,۹۰، ۳,۸۰ و ۳,۷۵) بوده‌اند. (جدول ۷).

جدول ۷- معناداری تفاوت از مقدار معیار (۳) شاخص های اقتصادی کیفیت زندگی

مؤلفه	شاخص مربوط به بعد اقتصادی	میانگین	آماره آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت از معیار	۹۵ فاصله اطمینان درصد	
							پایین تر	بالا تر
وضعیت اشتغال	امید به آینده شغلی و توسعه کارآفرینی	۳,۳۹	۲,۷۳	۳۰۶	۰۰۷	۰۳۹۰۸۸	۱۰۹۵	۶۷۲۳
	امکان دستیابی برابر جامعه به فرصت های شغلی	۳,۳۱	۶,۱۹۲	۳۰۹	۰۰۰	۰۳۱۲۹	۰۲۱۳۵	۰۴۱۲۳
	افزایش فرصت های اشتغال	۳,۳۹	۸,۱۷۵	۳۰۹	۰۰۰	۰۳۹۳۵	۰۲۹۸۸	۰۴۸۸۳
	بهبود ثبات و امنیت شغلی	۳,۳۵	۷,۰۷	۳۰۹	۰۰۰	۰۳۵۴۸	۰۲۵۵۶	۰۴۵۵۳
درآمد و توزیع	افزایش درآمد ساکنان	۳,۶۳	۱۱,۶۸	۳۱۱	۰۰۰	۰۶۳۴۶	۰۵۲۷۷	۰۷۴۱۵
	کاهش فقر	۳,۷۵	۱۴,۲۷	۳۱۱	۰۰۰	۰۷۵۳۲	۰۶۴۹۴	۰۸۵۷۰
	بهبود ثبات و امنیت درآمدی	۳,۱۷	۴,۲۷۰	۳۱۳	۰۰۰	۰۱۷۵۱	۰۰۹۴۵	۰۲۵۵۹
	میزان تامین درآمد از این فعالیت	۳,۸۱	۰۱۸۵۵۱	۰۲۹۴	۰۰۰	۰۸۱۳۵	۰۷۲۷۳	۰۸۹۹۹
سرمایه گذاری در اقتصاد	امکان پس انداز بخشی از درآمد	۳,۱۰	۲,۳۷۵	۳۱۱	۰۰۱۸	۰۱۰۸۹	۰۰۱۸۷	۱۹۹۳
	ایجاد و تقویت نهادها و موسسات مالی و اعتباری خرد	۳,۳۷	۷,۲۵۹	۳۰۸	۰۰۰	۰۳۲۲۱	۰۲۷۱۳	۰۴۲۳۱
	افزایش سرمایه گذاری در زمینه فعالیت های تولیدی	۳,۱۹	۳,۹۴۱	۳۰۵	۰۰۰	۰۱۹۹۳	۰۰۹۹۸	۰۲۹۸۹
	افزایش سرمایه گذاری در زمینه تاسیسات زیربنایی	۳,۳۵	۹,۴۸	۳۱۲	۰۰۰	۰۵۰۷۹۹	۰۴۰۲۶	۰۶۱۳۴
	افزایش سرمایه گذاری در زمینه خدمات آموزشی- درمانی	۳,۹۰	۰۱۹۴۵۱	۰۲۶۴	۰۰۰	۰۸۱۳۵	۰۷۴۷۳	۰۸۹۹۹

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۷.

تحلیل نتایج حاصل از بررسی آثار سرمایه های ارسالی مهاجران بر کیفیت زندگی اجتماعی ساکنان منطقه مورد مطالعه نشان می دهد که تمام مؤلفه های مربوط به هر چهار شاخص مورد مطالعه، بر اساس میانگین نظری ۳ برای آزمون t تک نمونه ای، به جز دو مؤلفه ایجاد نهاده های محلی جدید جهت تعاون و همکاری و افزایش سطح سواد و تحصیلات، دارای میانگین بالاتری از میانه نظری می باشند. همچنین در بین سایر شاخص ها و مؤلفه های این بخش دو مؤلفه مربوط به میزان مشارکت ساکنان در امور خیریه و عام المنفعه و افزایش مرادوات و همبستگی اجتماعی با میانگین بالاتر از ۴ بیشترین اثرپذیری را به دنبال داشته اند. همچنین در پاسخ به علل اثر بخشی ضعیف دو عامل سطح سواد و ایجاد نهاده های محلی جدید جهت تعاون و همکاری، به گفته خود پاسخگویان طی مصاحبه های شفاهی صورت گرفته، عدم نیاز مهاجران به داشتن مدارک دانشگاهی و تحصیلی برای اشتغال و وقت گیر بودن مدت زمان تحصیلات، عدم حضور سرپرست خانوار، در مدت زمان زیادی از سال در منطقه و یا کمک ها و مشارکت های مستقیم (بدون واسطه های مختلف) خود سرمایه داران مهاجر در امور گوناگون بیان گردیده است (جدول ۸).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۸- معناداری تفاوت از میانه نظری (۳) شاخص‌ها و مولفه‌های اجتماعی - فرهنگی کیفیت زندگی

شاخص	مولفه‌های مربوط به بعد اجتماعی - فرهنگی	میانگین	آماره آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت از معیار	
						پایین تر	بالا تر
اجتماعی	میزان مشارکت ساکنان در امور خیریه و عام المنفعه	۴,۳۵	۳۱,۸۴	۳۰۷	...	۱,۳۵	۱,۲۶
	افزایش اتباطات و مراودات خانوادگی	۴,۰۶	۲۳,۶۶	۳۰۶	...	۱,۰۶	۰,۹۳۷۷
	میزان همبستگی اجتماعی ساکنان محلی	۳,۹۳	۱۶,۸۳	۳۰۴	...	۰,۹۳۷۷	۰,۸۲۸۱
	ایجاد نهاده‌های محلی جدید جهت تعاون و همکاری	۲,۸۱	-۳,۶۲	۳۰۴	...	-۱,۸۵۶	-۰,۲۸۶۴
	میزان مشارکت ساکنان در عمران و توسعه کلی منطقه	۳,۸۹	۱۴,۸۴	۳۰۶	...	۰,۸۹۲	۰,۷۷۴
بهره‌رسانی فردی و امنیت	رعایت حقوق مردم و مکان‌ها	۳,۳۵	۶,۴۴	۲۹۹	...	۰,۳۵۰۰	۰,۲۴۳
	افزایش امید به زندگی ساکنان منطقه	۳,۳۶	۸,۱۰۷	۳۰۶	...	۰,۳۶۱۵	۰,۲۷۳
	کاهش میزان تعارضات و اختلافات خانوادگی	۳,۵۱	۱۰,۷۵	۳۰۸	...	۰,۵۱۱۳	۰,۴۱۷
	احساس امنیت و آرامش روانی اعضای خانوار	۳,۶۳	۱۴,۷۰	۳۰۷	...	۰,۶۳۹	۰,۵۵۴
	ارتقای کلی کیفیت بهره‌رسانی فردی و اجتماعی	۳,۴۴	۸,۰۶۵	۳۰۴	...	۰,۳۲۶۶	۰,۲۳۵۳
سلامت و رفاه	بالارفتن سطح رفاه عمومی و اجتماعی	۳,۳۲	۷,۰۳۸	۲۹۶	...	۰,۳۲۶۶	۰,۲۳۵۳
	بهبود وضعیت سلامت و تغذیه خانواده	۳,۶۶	۱۳,۴۴	۳۰۰	...	۰,۶۶۷۷	۰,۵۷۰۰
	بهره‌مندی از خدمات بهداشتی و سلامت	۳,۵۸	۱۰,۲۵	۲۹۹	...	۰,۵۸۰۰	۰,۴۶۸۷
	احساس برابری و وجود عدالت اجتماعی	۳,۱۸	۳,۵۶	۳۰۴	...	۰,۱۸۰۳	۰,۰۸۰۸
	کاهش مهاجرت‌ها	۳,۲۵	۴,۶۷	۳۰۴	...	۰,۲۵۵۷	۰,۱۴۸۰
فرهنگ و آموزش	افزایش سطح سواد و تحصیلات	۲,۹۸	-۰,۳۷۹	۳۰۳	۰,۷۰۸	-۰,۱۹۷	-۰,۱۲۳
	دسترسی آسان به امکانات آموزشی و ترویجی	۳,۲۰	۴,۵۱۰	۳۰۷	...	۰,۲۰۷۷	۰,۱۱۷۱
	حمایت و حراست از الگوهای اجتماعی، و میراث فرهنگی	۳,۷۲	۱۶,۲۷	۳۰۲	...	۰,۷۲۹۳	۰,۶۴۱۲
	تغییر در سبک و شیوه‌های زندگی اجتماعی ساکنان محلی	۳,۴۴	۹,۳۲	۳۰۸	...	۰,۴۴۶۶	۰,۳۵۲۳
	تقویت نهاده‌های ملی	۳,۵۸	۱۳,۰۳	۳۱۳	...	۰,۵۸۲۸	۰,۴۹۴۹

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷.

نتایج جدول ۹ در خصوص ارتقای بعد کالبدی - محیطی کیفیت زندگی ساکنان منطقه مورد مطالعه متأثر از سرمایه‌های ارسالی مهاجران، مبین بالاتر بودن مقادیر میانگین از میانه نظری ۳ بوده است. همچنین تفاوت معناداری به دست آمده در سطح آلفا ۰/۰۵ نشان می‌دهد که سرمایه‌های ارسالی مهاجران، در زمینه کلیه شاخص‌های مورد بررسی در بعد کالبدی - محیطی منطقه مورد مطالعه، اثرگذار بوده است. دو مؤلفه ارتقا و بهبود کیفیت مسکن و استحکام و ایمنی مسکن با میانگین (۳,۶، ۳,۸) دارای بالاترین اثر و احیای فرهنگ و معماری بومی با میانگین ۳ کمترین میزان اثرگذاری را به دنبال داشته‌اند.

جدول ۹- معناداری تفاوت از میانه نظری (۳) شاخص ها و مولفه های کالبدی- محیطی کیفیت زندگی

شاخص	مولفه های مربوط به بعد کالبدی- محیطی	میانگین ن	آماره آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت از معیار	
						پایین تر	بالا تر
کیفیت مسکن	ارتقا و بهبود کیفیت مسکن	۳,۸۵	۱۸,۰۸	۳۰۷	۰۰۰	۰,۸۵۰۶	۰,۷۵۸۱
	احیای فرهنگ و معماری بومی	۳,۰۰۹	۰,۱۸۷	۳۰۸	۰,۸۵۲	۰,۰۰۹۸	-۰,۰۹۴۰
	استحکام و ایمنی مسکن	۳,۸۶۳	۱۹,۰۵	۳۰۷	۰۰۰	۰,۸۶۳۶	۰,۷۷۴۴
	هماهنگ بودن فرم و قالب مسکن با نیازها و معیشت خانوار	۳,۵۵	۱۴,۸۷	۳۰۶	۰۰۰	۰,۵۵۷۰	۰,۴۸۳۳
کیفیت محیط	رعایت اصول زیبا شناختی در مسکن	۳,۷۲	۱۵,۳۹	۳۰۷	۰۰۰	۰,۷۲۷۲	۰,۶۳۴۳
	بهبود کیفیت محیط زیست و افزایش پایداری محیط زیست	۳,۱۹	۴,۰۲۵	۳۰۹	۰۰۰	۰,۱۹۶۷	۰,۱۰۰۶
	الگوبرداری فضاهای کالبدی از طرح و نقشه غیر بومی	۳,۷۳	۱۳,۹۸	۳۰۹	۰۰۰	۰,۷۳۲۲	۰,۶۲۹۲
	حفظ ارزش ها و ساماندهی کالبدی فضای محیط	۳,۳۴	۷,۰۱۳	۳۰۹	۰۰۰	۰,۳۴۵۱	۰,۲۴۸۳
کیفیت زندگی	بهبود فضای سبز و منظر کلی محیط	۳,۰۲	۰,۴۹۹	۳۰۴	۰,۶۴۲	۰,۰۲۲۹	-۰,۰۷۴۰
	توجه اصولی به بهداشت و نظافت محیط	۳,۱۲	۱,۹۵۰	۲۹۵	۰,۰۰۵	۰,۱۲۱۶	۰,۰۰۱۱
	بهبود کیفیت کلی شبکه معابر	۳,۲۳	۴,۵۷	۳۰۲	۰۰۰	۰,۲۳۱۰	۰,۱۳۱۵
	توسعه و بهبود کیفیت امکانات و خدمات آموزشی و فرهنگی	۳,۱۱	۲,۴۵۷	۳۰۸	۰,۰۱۵	۰,۱۱۶۵	۰,۰۲۳۲
کیفیت زندگی	توسعه و بهبود کیفیت امکانات و خدمات ورزشی و رفاهی	۳,۲۰	۴,۱۴۳	۳۰۹	۰۰۰	۰,۲۰۹۶	۰,۱۱۰۱
	توسعه و بهبود کیفیت امکانات بهداشتی و درمانی	۳,۸۰	۱۴,۴۵	۳۰۷	۰۰۰	۰,۸۰۱۹۵	۰,۶۹۲۸
	دسترسی به خدمات مالی و اعتباری بانکها و ...	۳,۱۸	۳,۷۱۷	۳۰۶	۰۰۰	۰,۱۸۵۶	۰,۰۸۷۴

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۷

با توجه به یافته های درج شده در جدول ۱۰ در خصوص شاخص های سنجنده ارتقای کیفیت زندگی ساکنان منطقه مورد مطالعه در ابعاد گوناگون اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و کالبدی- محیطی، تمامی آنها دارای میانگین بالاتر از حد معیار (مقدار متوسط در طیف لیکرت) بوده اند. بنابراین در شرایط وضع موجود سرمایه های ارسالی در ابعاد مختلف کیفیت زندگی ساکنان مناطق مورد مطالعه تأثیرگذاری مثبتی داشته است.

جدول ۱۰- معناداری تفاوت از حد مطلوب (۳) شاخص ها و ابعاد کیفیت زندگی شهروندان

ابعاد	شاخص ها	میانگین	آماره آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت از معیار	
						پایین تر	بالا تر
اقتصادی	اشتغال	۳,۳۶	۷,۳۶	۳۱۳	۰۰۰	۰,۳۶۲۰	۰,۲۶۵۳
	درآمد	۳,۵۸	۱۵,۶۴	۳۱۳	۰۰۰	۰,۵۸۳۶	۰,۵۱۰۲
	سرمایه	۳,۲۹	۹,۶۹	۳۱۳	۰۰۰	۰,۲۹۴۳	۰,۲۳۴۶
	جمع	۳,۴۱	۱۵,۶۷	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰,۴۱۳	۰,۳۶۱۴
اجتماعی- فرهنگی	مشارکت	۳,۸۱	۲۷,۹۵	۳۱۳	۰۰۰	۰,۸۱۶۱	۰,۷۵۸۷
	بهبودی	۳,۴۶	۱۵,۹۶	۳۱۳	۰۰۰	۰,۴۶۱۳	۰,۴۰۴۵
	سلامت	۳,۴۰	۱۳,۴۲	۳۱۳	۰۰۰	۰,۴۰۳۸	۰,۳۴۴۷
	خدمات	۳,۳۹	۱۷,۴۵	۳۱۳	۰۰۰	۰,۳۹۰۵	۰,۳۴۶۵
کالبدی- محیطی	جمع	۳,۵۱	۲۶,۸۱	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰,۵۱۷۹	۰,۴۸۰۰
	مسکن	۳,۵۹	۲۴,۹۱	۳۱۳	۰۰۰	۰,۵۹۶۶	۰,۵۴۹۶
	محیط	۳,۲۸	۱۰,۰۰	۳۱۳	۰۰۰	۰,۲۸۷۴	۰,۲۳۰۹
	دسترسی	۳,۳۰	۹,۱۱	۳۱۳	۰۰۰	۰,۳۰۴۹	۰,۲۳۹۲
جمع	۳,۳۹	۱۸,۲۶	۳۱۳	۰/۰۰۰	۰,۳۹۶۳	۰,۳۵۳۷	

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۷

برای سنجش میزان همبستگی میان متغیر مستقل با سایر شاخص‌های متغیر وابسته از آزمون پیرسون استفاده شده است. با توجه به نتایج آزمون پیرسون در مواردی که مقدار احتمال آزمون از ۰/۰۵ کوچک‌تر است، فرضیه مبنی بر عدم ارتباط معنی‌دار بین متغیر مستقل با متغیرهای وابسته رد می‌شود، به عبارتی، بین سرمایه‌های ارسالی مهاجران بین‌المللی با ارتقای شاخص‌های کیفیت اقتصادی، اجتماعی و کالبدی - محیطی ارتباط معنی‌داری وجود دارد (جدول ۱۱). بنابراین می‌توان گفت که با افزایش سرمایه‌های ارسالی مهاجران به منطقه شاخص‌های کیفیت زندگی نیز افزایش می‌یابد، از این رو هر چه این سرمایه‌ها بیشتر در منطقه به کار رود، شرایط و شاخص‌های کلی کیفیت زندگی ساکنان منطقه بهبود می‌یابد.

جدول ۱۱ - بررسی همبستگی ابعاد کیفیت زندگی با سرمایه‌های ارسالی مهاجران

ابعاد کلی	مستقل وابسته	سرمایه‌های ارسالی		
		مقدار آماره	سطح معناداری	معناداری ابعاد
اقتصادی	اشتغال	۰/۶۴۲ (**)	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	درآمد	۰/۲۸۷ (**)	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	سرمایه	۰/۲۵۴ (**)	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
اجتماعی	مشارکت	۰/۲۹۰ (**)	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	بهریستی	۰/۲۳۶ (**)	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	سلامت	۰/۳۲۹ (**)	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	خدمات	۰/۳۱۲ (**)	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
کالبدی	مسکن	۰/۱۳۱ (*)	۰/۰۲۰	۰/۰۰۰
	محیط	۰/۲۶۳ (**)	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	دسترسی	۰/۳۹۰ (**)	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷.

تحلیل فضایی اثرگذاری سرمایه‌های ارسالی مهاجران بر کیفیت زندگی در منطقه:

تحلیل فضایی شاخص‌های اصلی کیفیت زندگی در بین روستاها و شهرهای منطقه مورد مطالعه نشان می‌دهد که میانگین ابعاد کیفیت زندگی در هر سه شاخص اصلی اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و کالبدی - محیطی در اکثر روستا بالاتر از میانگین حد مطلوب ارزیابی گردیده است اما، میانگین‌های کمتر از حد میانگین مورد انتظار (۳)، نیز در بین برخی شهرها و روستاهای منطقه وجود دارد. در بعد اقتصادی به ترتیب روستاهای زروان و کرمونسج و شهر اوز با میانگین‌های ۴،۰۷، ۳،۶۷ و ۳،۶۶ دارای بیشترین اثرپذیری و ارتقای شاخص‌های کیفیت اقتصادی متأثر از ارسال سرمایه‌های مهاجران به منطقه را دارا می‌باشند. در همین بعد اقتصادی روستاهای گلوگاه، گلکویه و دنگز به ترتیب با ۲،۶۹، ۲،۷۴ و ۲،۹۱ دارای کمترین میانگین‌ها و اثرپذیری می‌باشند. در بعد اجتماعی روستاهای بلغان و کرمونسج و شهر اوز با میانگین‌های ۳،۸۶، ۳،۸۴ و ۳،۸۲ بیشترین و روستای گلوگاه با میانگین زیر حد مطلوبیت مورد نظر (۳) با میانگین ۲،۷۳ کمترین میزان اثرپذیری را به دنبال داشته است و در نهایت در بعد کالبدی - محیطی کیفیت زندگی منطقه مورد مطالعه روستاهای بلغان و کرمونسج دارای بیشترین پیشرفت و بهبود شاخص‌های کیفیت زندگی بوده‌اند. و در مجموع طبق نتایج حاصل از مقایسه میانگین تمام ابعاد مورد بررسی، دو روستای زروان و کرمونسج بیشترین و دو روستای گلوگاه و گلکویه کمترین پیشرفت و بهبود شاخص‌های کیفیت زندگی متأثر از سرمایه‌های ارسالی مهاجران در محل را شاهد بوده‌اند. نکته قابل توجه در این بخش از تحلیل فضایی کیفیت زندگی در منطقه مورد مطالعه این امر می‌باشد که به طور کل میانگین‌ها و به دنبال آن اثرگذاری سرمایه‌های ارسالی مهاجران در روستاها و شهرهای مربوط به منطقه لارستان بسیار مطلوبتر از شهرستان زرین دشت بوده است و این امر خود طبق مصاحبه‌های صورت گرفته با مطلعین و پاسخگویان بیشتر ناشی از مسائل اجتماعی و فرهنگی منطقه از جمله دلبستگی‌ها و عرق شدید وطنی در بین اهالی این منطقه (که از گذشته‌های دور زبانزد عام بوده) می‌باشد، که در صورت بازگشت سرمایه‌هایشان به کشور تمام تلاش خود را در اولویت اول برای سرمایه‌گذاری گوناگون در زادگاه و محل زندگی خود به کار ببرند، هر چند در همین منطقه هم امروزه سرمایه‌گذاران بخشی از سرمایه‌های خود را به دلیل نبود بازارها و زیرساخت‌های لازم به مناطق مجاور و حتی دورتر از جمله بندرعباس، قشم، شیراز و ... هدایت می‌کنند. اما این نوع وابستگی‌های وطنی در منطقه زرین دشت کمتر دیده می‌شود و بیشتر سرمایه‌ها در محلهایی جز محل زندگی مهاجران بکار گرفته می‌شود. البته دلایل دیگری نیز برای این امر وجود دارد از جمله گسترده‌تر بودن منطقه لارستان، وجود زیرساخت‌ها و مسیرهای تجاری مناسب‌تر در منطقه، نزدیکی بیشتر به کشورهای حوزه خلیج فارس

جهت فعالیت گسترده و سریع تر و همچنین نزدیکی به بازارهای تجاری و پر رونق شهرهای نفت خیز جنوب کشور از جمله بندرعباس، عسلویه و مناطق آزاد قشم و کیش و غیره برای سرمایه گذاری بهتر.

جدول ۱۲- میانگین و رتبه نهایی روستاهای مورد مطالعه از حیث اثرگذاری سرمایه های ارسالی بر کیفیت زندگی

رتبه	میانگین ابعاد	کالبدی	اجتماعی	اقتصادی	نام روستا
۱۲	۳,۳۸	۳,۲۸	۳,۵۳	۳,۳۵	کهنه
۷	۳,۵۱	۳,۴۲	۳,۶۹	۳,۴۳	کهنه جدید
۳	۳,۶۵	۳,۶۷	۳,۸۶	۳,۴۴	بلغان
۱۰	۳,۴۹	۳,۴۰	۳,۶۶	۳,۴۳	لاگران
۱۳	۳,۳۷	۳,۴۸	۳,۳۲	۳,۳۳	خلور
۱	۳,۷۹	۳,۴۹	۳,۸۱	۴,۰۷	زروران
۲	۳,۷۵	۳,۷۵	۳,۸۴	۳,۶۷	کرمونسج
۶	۳,۵۴	۳,۳۶	۳,۶۳	۳,۶۵	کورده
۸	۳,۵۰	۳,۴۰	۳,۶۰	۳,۵۰	دهکویه
۹	۳,۴۹	۳,۳۲	۳,۵۵	۳,۶۰	کاریان
۱۱	۳,۴۸	۳,۴۱	۳,۴۶	۳,۵۸	عمادشهر
۱۷	۳,۱۱	۳,۰۴	۳,۳۹	۲,۹۱	دنگز
۵	۳,۵۵	۳,۱۵	۳,۸۲	۳,۶۶	شهراوز
۱۴	۳,۲۸	۳,۱۵	۳,۲۹	۳,۴۱	دهنو
۱۶	۳,۱۲	۳,۰۰	۳,۱۰	۳,۲۷	دره شور
۱۸	۲,۹۳	۳,۰۴	۳,۰۳	۲,۷۴	گلکویه
۱۵	۳,۱۸	۳,۳۱	۳,۲۲	۳,۰۲	خسویه
۴	۳,۵۷	۳,۵۷	۳,۵۹	۳,۵۷	شهرپیر
۱۹	۲,۹۳	۲,۹۰	۳,۰۵	۲,۸۶	چاه سبز
۲۰	۲,۸۴	۲,۷۲	۲,۸۵	۲,۶۹	گلوگاه

منبع: یافته های میدانی نویسندگان، ۱۳۹۷

بررسی اثرگذاری شاخص های سرمایه های ارسالی مهاجران بر کیفیت زندگی ساکنان منطقه:

به منظور بررسی اثر شاخص های متغیر مستقل سرمایه های ارسالی بعد از ثابت شدن رابطه معنادار از رگرسیون چند متغیره و تحلیل مسیر استفاده شده است. در رگرسیون، شاخص های اصلی سرمایه ارسالی مهاجران (فرصت های شغلی و درآمدی رضایت بخش، ارتقای دانش و آگاهی های اجتماعی و کیفیت دسترسی) به عنوان متغیر مستقل، و شاخص کلی کیفیت زندگی (اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و کالبدی- محیطی) متغیر وابسته تحقیق می باشد. در مرحله اول، نتایج به دست آمده از نظر روستاییان نشان می دهد که ارتقای شاخص های کیفیت زندگی با تمام متغیرهای مورد مطالعه (مستقل)، با میزان ۰,۹۱۲ دارای رابطه مثبت با شدتی قوی می باشد. همچنین مقدار ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰,۸۳۰ است که حاکی از توانایی ابعاد متغیرهای مستقل در تبیین واریانس متغیر وابسته می باشند. یعنی متغیرهای مستقل ۸۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می کند و مابقی این تغییرات (۱۷ درصد) که به مجذور کمیت خطا معروف است؛ تحت تأثیر متغیرهای خارج از مدل می باشند.

جدول ۱۳- مقدار همبستگی، ضریب تعیین تعدیل شده و خطای استاندارد برآورد در مدل

مرحله اول	ضریب همبستگی چندگانه (R)	ضریب تعیین (R)	ضریب تعیین تعدیل شده (R)	خطای استاندارد
۱	۰,۹۱۲	۰,۸۳۱	۰,۸۳۰	۰,۱۳

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۷.

همان گونه که در جدول ۱۳ مشخص است مقدار F برابر با ۵۰۹,۷۶۴، و میزان معناداری آن هم برابر با ۰/۰۰۰ است که کوچکتر از ۰/۰۵ و معنادار است، به این معنی که ابعاد متغیر مستقل قادر است به خوبی تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهد، بنابراین بر اساس مقدار

محاسبه شده برای F ، در سطح اطمینان ۹۹ درصد می‌توان گفت که ترکیب خطی متغیرهای مستقل به شیوه معنی داری قادر به تبیین و پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته شاخص‌های کیفیت زندگی از دیدگاه روستاییان است.

جدول ۱۴- مجموع مربعات، درجه آزادی، میانگین مربعات و سطح معناداری رگرسیون

Model		مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معناداری
۱	رگرسیون	۲۶,۹۰۴	۳	۸,۹۶۸	۵۰۹,۷۶۴	۰,۰۰۰
	باقی مانده	۵,۴۵۴	۳۱۰	۰,۰۱۸		
	مجموع	۳۲,۳۵	۳۱۳			

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷.

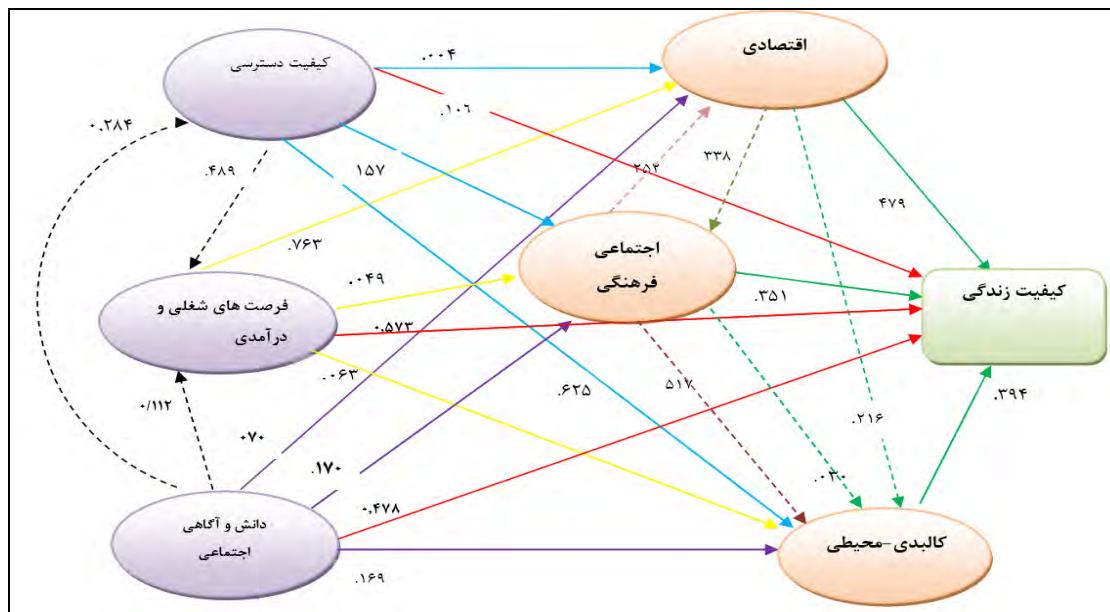
در نهایت بر اساس ضریب استاندارد شده تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته، نتایج نشان می‌دهد که متغیر مستقل تأثیر آماری معناداری بر ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی ساکنان منطقه دارند. همچنین از نظر ضریب تأثیر متغیرها بر ارتقای شاخص کیفیت زندگی، شاخص فرصت‌های شغلی و درآمدی با ضریب تأثیر ۰,۵۷۳ بیشترین میزان اثرگذاری بر متغیر کیفیت زندگی دارد. بعد از این شاخص، به ترتیب شاخص‌های دانش و آگاهی‌های اجتماعی و کیفیت دسترسی‌ها با ضریب تأثیر ۰,۴۷۸ و ۰,۰۷۵ بیشترین تأثیر مستقیم را بر ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی در منطقه مورد مطالعه دارند.

جدول ۱۵- ضرایب میزان شدت اثرگذاری سرمایه‌های ارسالی بر کیفیت زندگی ساکنان منطقه

مدل	مقادیر ثابت و متغیرهای پیش بین	ضریب استاندارد		ضریب بتای استاندارد Beta	مقدار t	معناداری
		خطای استاندارد	(B) ضریب بتای			
۱	ضریب ثابت	۰,۰۶۵	۱,۱۱۱	-	۱۷,۰۱۹	۰,۰۰۰
	سرمایه گذارهای شغلی و درآمدی	۰,۰۱۸	۰,۳۹۴	۰,۵۷۳	۲۲,۱۱۵	۰,۰۰۰
	کیفیت دسترسی‌ها	۰,۰۱۵	۰,۰۴۵	۰,۰۷۵	۳,۰۴۹	۰,۰۰۲
	دانش و آگاهی اجتماعی	۰,۰۱۴	۰,۲۵۹	۰,۴۷۸	۱۸,۱۴۹	۰,۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷.

لذا همانطور که مشاهده شد بر اساس نظر پاسخ‌گویان در وضع موجود هر سه شاخص کلی سرمایه‌گذاری‌های شغلی و درآمدی، دانش و آگاهی اجتماعی و کیفیت دسترسی‌ها اثر مثبت و معناداری بر ارتقا و بهبود شاخص‌های کیفیت زندگی در منطقه مورد مطالعه دارد. در مرحله دوم برای دستیابی به مدل نهایی و مشخص نمودن ضرایب تأثیر متغیرهای مستقل بر هم و نیز مشخص شدن ضرایب تأثیر غیر مستقیم متغیرهای مستقل و محاسبه ضرایب تأثیر کل متغیرها و رسم دیاگرام مسیر بر پایه اولین خروجی، تحلیل رگرسیونی که نتایج آن ارائه گردید انجام گردیده. در این مرحله شاخص فرصت‌های شغلی و درآمدی که بیشترین ضریب تأثیر خروجی تحلیل رگرسیونی را داشت به عنوان متغیر وابسته وارد مدل شده و به همین ترتیب در مراحل بعدی سایر متغیرها به ترتیب اهمیت به عنوان متغیر وابسته وارد مدل شده و ضریب تأثیر هر کدام از متغیرها بر سایر شاخص‌ها مشخص گردید. در ادامه به بررسی اثرات مستقیم و غیرمستقیم سرمایه‌های ارسالی مهاجران بر شاخص‌های کیفیت زندگی با استفاده از آزمون رگرسیون چند متغیره (تحلیل مسیر) پرداخته شده است.

شکل ۳- بررسی ضرایب اثرگذاری شاخص های سرمایه های ارسالی بر شاخص های کیفیت زندگی ساکنان منطقه - منبع: یافته های پژوهش - ۱۳۹۷.

برای انجام تحلیل مسیر ابتدا بین متغیر وابسته (کیفیت زندگی) و متغیرهای مستقل (فرصت های شغلی و درآمدی، دانش و آگاهی اجتماعی و دسترسی ها) رگرسیون گرفته شد و در بقیه مراحل هر یک از ابعاد که بیش ترین ضریب بتا را داشته اند به عنوان متغیر وابسته و سایر عوامل متغیر مستقل فرض شده است. و در شکل ۳ میزان و نوع تأثیر (مستقیم و غیر مستقیم) هر یک از متغیرهای مستقل و وابسته نشان داده شده است. همان گونه که جدول ۱۶، نشان می دهد اثرات مستقیم و غیر مستقیم مؤلفه های سه گانه اثرات فرصت های شغلی و درآمدی، آگاهی اجتماعی و کیفیت دسترسی ها با استفاده از آزمون تحلیل مسیر به دست آمده است که بیشترین اثر کلی مربوط به مؤلفه سرمایه گذاری های شغلی و درآمدی، با میزان (۰.۴۹۸) بوده است و مؤلفه کیفیت دسترسی ها با میزان (۰.۰۳۸) دارای کمترین اثر سرمایه های ارسالی مهاجران بر کیفیت زندگی در منطقه مورد مطالعه می باشد.

جدول ۱۶- اثرات مستقیم و غیرمستقیم شاخص های سرمایه های ارسالی بر کیفیت زندگی

متغیرهای مستقل	اثرات مستقیم	اثرات غیر مستقیم	کل
سرمایه گذاری های شغلی و درآمدی	۰.۴۹۸	-	۰.۴۹۸
دانش و آگاهی اجتماعی	۰.۲۷۰	۰.۱۱۶	۰.۳۸۶
کیفیت دسترسی ها	-۰.۰۱۳	۰.۰۵۱	۰.۰۳۸

منبع: یافته های پژوهش، ۱۳۹۷.

نتیجه گیری:

در مطالعه حاضر اقدام به ارزیابی اثرات سرمایه های ارسالی مهاجران بین المللی نیروی کار بر کیفیت زندگی برخی از ساکنان جنوبی استان فارس (شهرستان های لارستان و زرین دشت)، که در آنها این نوع مهاجرت شغل غالب ساکنان را تشکیل می دهد، اقدام گردید. برای این منظور براساس یافته های نظری، برای بررسی اثرات سرمایه های ارسالی، در سه بعد مؤلفه سرمایه گذاری های شغلی و درآمدی، مؤلفه دانش و آگاهی های اجتماعی و مؤلفه کیفیت دسترسی اقدام گردید که مجموع این مؤلفه ها اثرگذار بر شاخص های کیفیت زندگی در منطقه مورد مطالعه می باشد. با توجه به داده های جمع آوری شده از بین نمونه های مورد مطالعه برای مشخص کردن نتایج تحقیق اقدام به استفاده از سه آزمون آماری t تک نمونه ای، همبستگی و رگرسیون با تحلیل مسیر گردید تا در هر یک از مراحل تحقیق به زوایای پنهانی از مسئله پرداخته شود. به طور کلی نتایج به دست آمده نشان داد که بین تمام شاخص ها و مؤلفه های مورد بررسی فرصت های شغلی و درآمدی، دانش و آگاهی های اجتماعی و کیفیت دسترسی در تحقیق از نظر نمونه ها با کیفیت زندگی (اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و کالبدی - محیطی) رابطه معنادار وجود داشته و این در نتایج آزمون رگرسیون نیز به اثبات رسید. زیرا از نظر افراد مورد مطالعه مؤلفه ها و شاخص های استخراج شده توانستند ۸۳/۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی کیفیت زندگی را تبیین کنند. بدین معنی که با افزایش

سرمایه‌های ارسالی مهاجران به منطقه، شاخص‌های کیفیت زندگی نیز افزایش می‌یابد. نتیجه بدست آمده با تحقیقات پیشین همسو است. برخی از این تحقیقات که ارسال سرمایه و وجوه مالی به مبدا مهاجرت را موجب ارتقای شاخص‌های توسعه در آن مناطق می‌داند، عبارتند از: رحیمی (۱۳۹۰)، وثوقی (۱۳۹۱)، دی‌هاس (۲۰۰۵) گوردن (۱۹۹۴)، دلپیر و ورهیدن (۲۰۰۹). همچنین مشخص شده که اثرات سرمایه‌های ارسالی در رابطه با شاخص‌های هر سه مؤلفه بالاتر از میانگین امتیاز حدمطلوب آزمون یعنی ۳ قرار دارد. بدین معنی که در ارتباط با شاخص‌های هر سه مؤلفه میانگین‌ها نشان دهنده اثرات بالاتر از حد متوسط سرمایه‌های ارسالی می‌باشد. اما نکته مهم اینکه بیشترین میانگین‌ها مربوط به شاخص‌های مؤلفه فرصت‌های شغلی و درآمدی بوده و کمترین آن مربوط به مؤلفه دانش و آگاهی‌های اجتماعی می‌باشد. همچنین نتایج انجام تحلیل مسیر نیز مشخص کرد که بیشترین اثرات سرمایه‌های ارسالی در مؤلفه‌های سه گانه کیفیت زندگی ساکنان منطقه مورد بررسی، مربوط به مؤلفه فرصت‌های شغلی و درآمدی بوده و کمترین آن مربوط به مؤلفه آگاهی‌های اجتماعی می‌باشد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که سرمایه‌های ارسالی مهاجران بین‌المللی نیروی کار به لحاظ اثرات شغلی و درآمدی بر روی کیفیت زندگی ساکنان مناطق مورد مطالعه دارای بیشترین امتیاز بوده و کم‌ترین امتیاز نیز مربوط به مؤلفه آگاهی‌های اجتماعی می‌باشد، اما در مجموع تمام مؤلفه‌های مربوطه دارای اثرات مثبت با شدت کم و یا زیاد بوده و لذا می‌توان استدلال کرد که سرمایه‌های ارسالی مهاجران اثرات مثبتی بر ارتقا و بهبود شاخص‌های کیفیت زندگی از جمله افزایش درآمد ساکنان، بهبود کیفیت دسترسی‌ها، کاهش فقر و بیکاری، افزایش مشارکت در امور عام المنفعه و ... در منطقه مورد مطالعه داشته است و اگر این سرمایه‌گذاری‌ها به صورت برنامه‌ریزی شده و هدایت شده در بخش‌های مورد نیاز جامعه صورت گیرد می‌تواند این اثرگذاری‌های توسعه را شدت بخشیده و زمینه‌های رشد و پیشرفت هر چه بیشتر این مناطق بخصوص روستا- شهرهای کمتر توسعه یافته را فراهم نماید. از مهم‌ترین پیشنهادات و راهکارها در این زمینه (با توجه به نظر پاسخگویان)، می‌توان به مشارکت هر چه بیشتر مهاجران و مسئولین محلی و بومی جهت شناخت ظرفیت‌ها و محدودیت‌های منطقه در راستای تخصیص بهینه سرمایه‌ها، ایجاد صنایع و تشکلهای محلی جهت هماهنگی و ارتباط موثرتر مهاجران با شوراهای و مدیران، تلاش بیشتر مسئولین و دولت در جهت رفع محدودیت‌ها و ضوابط اداری پیچیده و دست و پاگیر (گرفتن مجوزهای لازم جهت ساخت‌وسازها و یا سرمایه‌گذاری‌های عام المنفعه) جهت پیشبرد بهتر اهداف و در نهایت همکاری و نظارت بیشتر مهاجران و مسئولین بر نحوه توزیع و تخصیص مناسب سرمایه‌های ارسالی و ایجاد تعادل و هماهنگی بیشتر در سرمایه‌گذاری در سطح منطقه اشاره نمود.

References:

1. Ahmadvand, M.H.S. & Abdollahi, Kh. (2012). [Investigating the impact of welfare and capital on quality of life in rural areas of Boyerahmad County (Persian)]. *Journal of Research and Rural Planinng*, 1(2), 89-112.
2. Andrews, F. M., & Withey, S. B. (1976). *Social indicators of well-being: The development and measurement of perceptual indicators*. New York: Plenum.
3. Ang, A. (2010). *Workers' remittances and its impact on rural development in the Philippines*. *Asia-Pacific Social Science Review*, 9(2), 63-77.
4. Aslani, M (2006). [A review of the immigration process in the Islamic Republic of Iran during the last three decades and its impact on national security (with emphasis on internal migration to Tehran) (Persian)]. *Population Quarterly*, 14(55-56), 45-82.
5. Barimani, F. & Baluchi, O. (2013). [Evaluation of quality of life in rural areas using intelligent systems (Fuzzy Logic) Case study: Mahban Village of Nikshahr County (Persian)]. *Journal of Rural Research*. 4(3), 585-613.
6. Bartram, D. (2015). *Migration and quality of life in the global context*. In: Glatzer W., Camfield L., Møller V., Rojas M. (Eds). *Global Handbook of Quality of Life*. (pp: 491-503). *International Handbooks of Quality-of-Life*. Springer, Dordrecht.
7. Blackwell.M, (2011). *Remittance*. Retrieved from Blackwell: <http://www.blackwell.com>.
8. Bostani, A. & Javani, Kh. (2014). [Consequences of occupational migration of rural households to Arab Countries Case: Central District of Larestan (Persian)]. *Journal Space Economy & Rural Development*, 3(1), 93-105.
9. Cattaneo, C. (2009). *International migration, the brain drains and poverty: a cross country analysis*. *The World Economy*, 32(8), 1180-1202.

10. Dajian, Z., & Rogers, P. P. (2006). 2010 World Expo and Urban Life Quality in Shanghai in Terms of Sustainable Development. *Chinese Journal of Population Resources and Environment*, 4(1), 15-22.
11. De Haas, H. (2006). Migration, remittances and regional development in Southern Morocco. *Geoforum*, 37(4), 565-580.
12. Delpierre, M., & Verheyden, B. (2009). The investment motive for remittances and return prospects of international migrants. In *Conference on Poverty Traps: An Empirical and Theoretical Assessment*, University of Naples Parthenope.
13. Ghalibaf, M.B. Roustai, M., Ramadanzadeh Lesbouee, M. & Taheri, M.R. (2011). [Evaluation of urban life quality in Yaftabad District of Tehran (Persian)]. *Quarterly of Geography (Regional Planning)*, 9(31), pp: 33-59.
14. Ghasemi Siani, M. (2009). [Entrepreneurship and its role in economic development of Iranian villages (Persian)]. *Journal of Housing and Rural Environment*. 128, 28-43.
15. Iman, M.T. (1990). [Migration in Third World Countries: Theories, Research and Framework Presentation (Persian)]. *Journal of Language and Literature, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Bahonar University of Kerman*, 1(1), 164-186.
16. Jialu, L. (2009). *Human Capital, Returning Migration and Rural Entrepreneurship in China*, Department of Economics, Indiana University, Wylie Hall, Bloomington, IN 47405, USA.
17. Jomepour, M. & Eeidi Torkamah, H. (2013). [Qualitative research on the quality of life of seasonal young rural labor migrants from Kaleybar city to Tehran (Persian)]. *Journal of Rural Development*, 5(1). 111-132.
18. Jones, R. C. (1998). Remittances and inequality: A question of migration stage and geographic scale. *Economic Geography*, 74(1), 8-25.
19. Jong, G. F., & Blair, M. C. L. (1994). Occupational status of rural outmigrants and return migrants. *Rural Sociology*, 59(4), pp: 693-707.
20. Khajeh Shahkuhi, A., Modanlou Jouybari, M. & Samadi, R. (2013). [Investigating the role of social capital in renovating urban decay textures (Case study: Jouybar City) (Persian)]. *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 3(8). 15-26.
21. Kharazmi, Sh. (2005). [Life of quality and requirements of the digital age in Iran (Persian)]. *Economic Global Newspaper, Tehran*.
22. Kitchin, R., & Thrift, N. (2009). *International encyclopedia of human geography*. Elsevier.
23. Kuznetsov, Y., & Sabel, C. (2006). International migration of talent, diaspora networks, and development: Overview of main issues. *Diaspora networks and the international migration of skills: How countries can draw on their talent abroad*, pp: 3-20.
24. Lahsaieezadeh, A. (1987). [Migration theory (Persian)]. Tehran: Navid Publication.
25. Mara, I., Narazani, E., Saban, N., Stojilovska, A, Yusufi, I, & Zuber, S. (2012). Analysis of literature on the effects of remittances on education and health of family members left behind. *Regional Research Promotion programme/western Balkans*.
26. Marans, R. W. (2012). Quality of urban life studies: An overview and implications for environment-behaviour research. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 35, 9-22.
27. Michalos, A. C. (1996). Migration and the quality of life: A review essay. *Social Indicators Research*, 39(2), 121-166.
28. Mozlou, A. (1993). [Motivation and personality (Persian)]. Translated by Ahmad Rezvani, Mashhad: Astane Ghods Razavi Publication.
29. Murata, A. (2011). Effects of remittances on household expenditure inequality and education expenditures: evidence from the Philippines (Doctoral dissertation, University of Sussex).
30. Mutersbaugh, T. (2002). Migration, common property, and communal labor: cultural politics and agency in a Mexican village. *Political Geography*, 21(4), 473-494.
31. Naziri, M.K. & Torkashvand, M. (2014). [Studying the current and macro factors determining the funds sent to Iran (Persian)]. *The second National Conference on Accounting approach, management and economics. Islamic Azad University of Fooman and Shaft, 2014. pp: 08-14*.
32. OM (2005). *World Migration 2005: Coost and Benefits of International Migration Geneva-IOM*, pp:48.

33. Rahimi, M. (2011). [Analysis of the role of transnational migration in the development and construction of rural settlements (Case study: Central District of Bastak County) (Persian)]. Unpublished master thesis, University of Thran, Iran.
34. Rezvani, M.R. & Rajaei, A. (2007). [Immigrants and their role in rural development: A case study: Ramsheh District in Isfahan (Persian)]. *Journal of Village and Development*, 10(3), 155-180.
35. Rostami Hasouri, H. (2014). [The effect of skilled manpower migration (brain-drain) on poverty in developing countries (Persian)]. *Journal of Fiscal and Economic Policies*, 2(5), 93-104.
36. Sajjadpour, M.K. (2005). [Conceptual and operational framework in international migration management in Iran (Persian)]. *Journal of Geographical Researches*, 20(3), 9-30.
37. Sander, C. (2003). *Migrant remittances to developing countries*. United Kingdom Department for International Development (DFID), London.
38. Shchneider, M. (1976). The "quality of life" and social indicators research. *Public Administration Review*, 297-305.
39. Smith, D. (2002). [Quality of life, human welfare and social justice (Persian)], Translated by Hossein Hatami Nejad et al., *Journal of Political-Economic Information*, 17.185-186.
40. Sojasi Gheidari; H., Shayan, H. & Noorbakhsh Razmi, Z. (2015). [Analyzing the entrepreneurial role of non-agricultural activities in improving the quality of life of rural people (Case study: Villages in Shandiz district of Binaloud) (Persian)]. *Space Economy & Rural Development*, 4(12), 55-76.
41. Statistic Center of Iran. (2016). [General census of population and housing of Larestan & Zarrindasht Counties (Persian)]. Tehran: SCI Publication.
42. Taherkhani, M. (2002). [Recognition of factors affecting rural-urban migration with focus on rural youth migration in Qazvin Province (Persian)]. *Journal Modarees Human Sciences*, 2(6), 41-60.
43. Vosughi, M. & Hojjati, M. (2012-a). [Flow of sending money, a pivotal approach in positive attitude to international immigration phenomenon (Persian)]. *Journal of Iranian Sociological Studies*, 2(7), 47-67.
44. Vosughi, M. & Hojjati, M. (2012-b). [International immigrants, contributors to homeland development (Persian)]. *Iranian Journal of Researches of Social Development*, 4(2), 23-39.
45. Wahba, J. (2004). Does international migration matter? A study of Egyptian return migrants. *IOM* (2004), pp: 179-199.
46. Waters, J. L. (2009). "Immigration", *International encyclopedia of human geography*. Elsevier.
47. WHO Quality of life Group. (1996). *WHOQL-BREF introduction, Administration and scoring. Field Trial version*, World Health Organization. Geneva.
48. Zanjani, H. (2001). [Migration, the organization of study and compilation of humanities books in universities (Persian)], Tehran, first edition.
49. Zhu, N, & Luo, X. (2008). *The impact of remittances on rural poverty and inequality in China* (Vol. 4637). World Bank Publications.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Research Paperm

The Effect of the International Immigrants' Remittance on the Life Quality of the Southern Residents of Fars Province

Mahbobeh Namdar: PhD Student of Geography & Rural Planning, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

Aliakbar Anabestani¹: Professor in Geography Department, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

Mohammad Rahim Rahnama, Professor in Geography Department, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

Saied Reza Akbarian Rounizi: Associate Prof. in Geography Department, Shiraz University, Shiraz, Iran

Received: 2018/11/11

pp: 105-106

Accepted: 2019/3/1

Abstract

Nowadays, the international immigrants' remittance can be considered as one of the biggest and most sustainable financial and investment aspects in the developing countries, which by directing and utilizing correctly in the other sectors of the economy, sociocultural, physical, and etc., this can have a significant effect on the development and the improvement of the life quality indicators of the inhabitants of the origin regions. The present study, aimed at analyzing and examining the effect of the international immigrants' remittance of the work force on the life quality of some residents of southern Fars province, is practical and developmental in the terms of purpose, and is descriptive and analytical in the terms of matter and method. Documentary and field methods have been used to collect information. In this regard, questionnaires were arranged in four indicators based on Likert scale and distributed randomly among citizens. Statistical population of the study consisted of 18141 households from of 17 villages and 3 cities of the region, which of these households, 314 families have been selected as the sample size based on the Cochran formula. The analysis of the questionnaire was carried out using descriptive and analytical statistical methods including the tests of T, Pearson, multivariate regression and path analysis. The results show that there is a meaningful and direct relationship between the immigrants' remittance and the life quality of the residents of the region. Also, the results of multivariate regression and path analysis indicate that the immigrants' remittance has a strong positive relation with the life quality by a coefficient of 0.830; and the index of the career and income opportunities has the most effects on the improvement of the life quality indicators by the impact factor of 0.573.

Key words: Remittance, international immigrants, life quality, work force, southern residents of Fars province.

Extended Abstract

Introduction:

Nowadays international remittances can be considered as one of the largest and most sustainable financial and investment dimension in developing countries, which can have a significant effect on the economic, cultural, social, physical and other sectors. Improvement in the development and fulfilling the quality of life indicators for residents of the source regions. In Iran, people in the southern parts of the country, including residents of parts of the south of the Persian Gulf as the name of Larestan, have been sending large numbers of migrants to the oil-rich southern Gulf States since

¹ - Corresponding Author's Email: anabestani@um.ac.ir, Tel: +989155719016

the mid-twentieth century. Labor immigrants send a vast amount of their financial capital each year to their house and place of origin. These remittances, regardless of family and personal expenses, are utilized in different ways to develop and improve the quality of life of residents in the area. It is good to note that most of the remittances without any pre-determined plans or purposes and lack of effective viewpoint and managing the capital allocation on the other hand, mainly in certain sectors such as religion is practiced (construction of mosques and Hosseinieh, etc.). This has resulted in some of these areas, despite the large remittances, deprivation and shortages. In this context, this study follows to respond the question of how much the remittances could bring about changes in the quality of life of the inhabitants of the area in economic, socio-cultural and physical-environmental aspects. And which has been the most affected by remittances since the quality of life of the residents in the study area?

Methodology:

The present study, is practical and developmental in the terms of purpose, and is descriptive and analytical in the terms of matter and method. Documentary and field methods have been used to collect information. In this regard, questionnaires were arranged in four indicators based on Likert scale and distributed randomly among citizens. Statistical population of the study consisted of 18141 households from of 17 villages and 3 cities of the region, which of these households, 314 families have been selected as the sample size based on the Cochran formula. Also, reliability of the questionnaire was estimated with Cronbach's alpha 0.648. The analysis of the questionnaire was carried out using descriptive and analytical statistical methods including the tests of T, Pearson, multivariate regression and path analysis. The variables investigated in this study included immigrants' assets as independent variables and sustainable economic development-management as a variable.

Discussion and Findings:

Due to the findings, 84.2% of the respondents are men and 15.8% are women, out of which 78.7% are employed, 10.5% are unemployed, 2.2% have other jobs. Regarding the investment status of persons, 69.9% of respondents mentioned that they had some forms of investment in their place of origin. Regarding the place of investment, more than 50% of the respondents noted that they make investments in addition to their place of residence in the surrounding cities and other areas, due to the lack of necessary infrastructure and suitable market for investment in the place of residence. Pearson test was utilized to evaluate the correlation between independent variables with other indicators of dependent variable. According to the results of the Pearson test in cases where the probability value is less than 0.05, the hypothesis that there is no significant relationship between independent variable and dependent variables is rejected, that is, between remittances sent by international migrants with improved economic, social and quality indicators. There is a significant physical-environmental relationship. Therefore, it can be mentioned that by increasing the remittances to the region, the quality of life indicators also will be increased.

Conclusion:

In this study, three components of job and income investment, social knowledge and accessibility and quality of access component were surveyed to assess the impacts of remittances on residents' quality of life in the region. According to the data collected from the studied samples, three statistical tests, one sample t-test, correlation and regression were used to determine the results of the study. The results show that there is a meaningful and direct relationship between the immigrants' remittance and the life quality of the residents of the region. Also, the results of multivariate regression and path analysis indicate that the immigrants' remittance has a strong positive relation with the life quality by a coefficient of 0.830; and the index of the career and income opportunities has the most effects on the improvement of the life quality indicators by the impact factor of 0.573. But in general, all of the relevant components have positive effects, with little or no intensity, and therefore, it can be argued that remittances have positive impacts on promoting and improving the quality of life indicators, such as increasing resident income, improving access quality, reducing poverty and unemployment, increasing the participation in public utilities, etc. in the area under study, and if these investments are planned and directed to the required segments of society, it could exacerbate these developmental effects and provides the aspects of growth of this area especially rural areas and less developed cities.